

1. רבי אליהו מזרחי במדבר פרשת מטות פרק לא פסוק יט ד"ה (יט) מחוץ שטף ובגדים, שהרי הוא אומר: 'כל הורג נפש וכל נוגע בחלל', וכי תעלה על דעתך שזה שירה חץ והרגו, זרק אבן והרגו נטמא שבעה ימים, אלא הורג נפש בחרב וכיוצא בה, מפני שנטמא בנגיעתו בכלי שהרג בו, שהרי נגע הכלי במת". ומשמע מדבריו אפילו שלא בחבורין. ולפיכך השיג עליו הראב"ד ז"ל ואמר: "אנו אין לנו אלא בחרב, או בחבורין בשאר הכלים. וכל המקראות אינן אלא בחבורין", משמע דבחבורין כולי עלמא מודו, דלאו דוקא חרב אלא הוא הדין נמי לשאר כלים המקבלים טומאה. ומה שכתב: ש"אם

2. חידושי הר"ן מסכת בבא מציעא דף יג עמוד ב ד"ה ולענין פסק ז"ל וק"ל נמי דשטר שאין בו אחריות נכסים ואפי' חייב מודה לא יחזיר אבל אם החזירו שלא כדין כתב הרמב"ם ז"ל בסוף ה' גזילה ואבידה שהוא כשר וגובה בו ומשמע דדייק לה מדלא קתני פסול ואינה ראייה דכיון דפסול ודאי לא הוי אלא מחששא להכי תני לא יחזיר וכבר השיג עליו הראב"ד ז"ל ואמר דודאי אם הוחזק נפילה בב"ד או אפי' בעדים אין מגבין אותו וכדברי הראב"ד ז"ל נראה מדאמר לקמן בפרקין גבי מצא גט אשה בשוק דאמרין לה אייתי ראייה אימתי מטא גיטא לידך אלמא דכיון דנפל אעפ"י

3. חידושי הר"ן מסכת בבא בתרא דף קעג עמוד א ד"ה ורבא אמר הוא בידי וכתב ומסר לי, אלא ודאי לדידן דמצריכים כתיבה או אגב צריך להביא ראייה, וכן נמי לא מהימן למימר במתנת ש"מ נתנו לי, דכי קאמר רבא אין צריך להביא ראייה דוקא למ"ד אותיות נקנות במסירה לפי שתפיסתו ראייה על מסירתן אבל לדידן לא, וכבר השיג הראב"ד ז"ל על הרמב"ם ז"ל בהשגות מזה.

4. חידושי הר"ן מסכת סנהדרין דף עט עמוד א ד"ה ורבנן אמרי כל היכא דאיכא התראה דיחיד ורבים הלכה כרבים דפליגי עליה דר' שמעון. ועוד דבעלמא אית לן דקבוע מדאורייתא ולר' שמעון לא משכחת לה קבוע מדאורייתא וכדכתיבנא. והתמה מהרמב"ם ז"ל שפסק דנתכון להרוג את זה והרג את זה פטור כר' שמעון ולא מחזור. וכבר השיג עליו הראב"ד ז"ל בפ"ד מה' רוצח:

5. נימוקי יוסף מסכת בבא מציעא דף ו עמוד א ד"ה מתני' מצא (ד"ה לא יחזיר) יחזיר אבל אם החזירו שלא כדין כתב הרמב"ם ז"ל בסוף הלכות גזלה ואבדה שכל שטרות הנמצאות שדינם שלא יחזיר אם החזיר הרי הם כשרים וגובין מהם ומשמע דדייק לה מדלא קתני פסול ואינה ראייה דכיון דפסול ודאי לא הוי אלא מחששא להכי תנן לא יחזיר וכבר השיג עליו הראב"ד ז"ל דאמר דודאי אם הוחזק נפל בב"ד או אפילו בעדים אין מגבין אותו וכדברי הראב"ד ז"ל נראה מדאמרין לקמן [דף יט א] בפירקין גבי מצא גט אשה בשוק דאמרין לה אייתי ראייה אימתי אתי גיטא לידך הא בדלא ידעין לא

6. שיטה מקובצת מסכת כתובות דף טו עמוד א ד"ה וכן כתב להרוג את זה והרג את זה חייב כל היכא דאיכא התראה דיחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דבעלמא אית לן דקבוע מדאורייתא ולר"ש לא משכחת לה קבוע מדאורייתא וכדכתיבנא. והתימה מהרמב"ם שפסק דנתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור כר"ש ולא מחזור וכבר השיג עליו הראב"ד ז"ל בפ"ד מה' רוצח. עכ"ל הר"ן בפרק הנשרפין.

7. ים של שלמה מסכת גיטין פרק ב סימן לז ד"ה אמר רב אסי אינו אלא פסול, כאלו לא אמר בפני נכתב כו'. דק"ל כחכמים, דלא אמרין כל המשנה כו' שהולד ממזר, אלא גט פסול הוא. וסברת הרמב"ם דאינו ראוי לשליח. ולא ידענא למה, מאחר דבר כריתות הוא. ואלו היה מקויים היה כשר, ואם כך השתא אינו אלא פסול. וכבר השיג עליו

הראב"ד. והמגדל עוז כתב על כל דבריו שתלמוד ערוך הוא. וכבר ידוע דרכו המשתבש, כאשר הראיתי לך בפ' החובל סימן יו"ד:

8. **ערוך לנר מסכת יבמות דף כו עמוד ב ד"ה בא"ד. דאין בה**
הראב"ד שביארנו שם דס"ל דחולצת א"כ יש כאן זיקה ואעפ"כ קרי ל' חליצה פסולה בסוטה דרבנן. וצ"ל דהראב"ד באמת לא ס"ל כשיטת התוס' כאן אלא כשיטת הרמב"ם הנ"ל דגם היכי דצריך חליצה מדאורייתא ואיכא זיקה מקרי חליצה פסולה וכן נראה **מדלא השיג הראב"ד** אמה שכתב הרמב"ם יראה לי וכן"ל:

9. **ערוך לנר מסכת יבמות דף לה עמוד א ד"ה ובזה א"ש ג"כ**
ג"כ די"ל כתי' הרמב"ן דטעמא דרב עמרם לפי דעת הרי"ף מכי תהי' לאיש זר אבל על הראב"ד הקשה שפיר למה לא השיג על הרמב"ם כיון דלפי דעת הרמב"ם גם מכי תהי' לאיש זר לא ידעין אלא כשהיא זונה והרי ללישנא בתרא באונס לא הוי זונה **ומדלא השיג הראב"ד** על הרמב"ם בהל' תרומות הנ"ל משמע שגם הוא בהא כוותי' ס"ל ועוד דלא שייך תירוץ הרמב"ן לפי שיטת הרמב"ם כיון שכתב מפורש דח"כ מלאו דזונה אתיא, הרי שאין דעתו דמכי תהי' נפקא וגם שם הראב"ד לא השיגו בזה משמע

10. **ערוך לנר מסכת יבמות דף קיח עמוד ב ד"ה בגמרא לעולם רשב"א**
הראב"ד שם ופסק כר"ע וכתב הכס"מ שם שאפשר שלא גרס הראב"ד הך דאר"י אמר שמואל הלכה כר"ט ולכאורה יתמה שמחק הראב"ד מימרא זו לגמרי, אבל לפ"ז י"ל שהראב"ד גרס כהג"מ הך מימרא אסוגיא דהכא ולא אהך דלעיל, אכן לפ"ז ק"ק **שלא השיג הראב"ד** על הרמב"ם במה שפסק בהך דקדש וגזל כר"ע, והנה הבעל המאור פסק בהך דגזל כר' טרפון ועיין בש"ך ח"מ (סי' שס"ה ס"ק ב') שטרח ליישבו למה פסק כר"ט ולא כר"ע, ולענ"ד י"ל שהוא הי' גורס כגרסת הגהת מיימוני אפילו גתא דמשנה

11. **חידושי הגר"ח מכות דף כב עמוד ב ד"ה בענין הכאת מצוה**
מ"מ אם רק אמדוהו שיחי' מלקין אותו, וזה הספק רחוק של פיקוח נפש אינו דוחה את החיוב, א"כ המעשה יש בה כדי להמית וצריך לטעמא דהכאת מצוה וכמש"נ. ומיושב היטב גם מה שכתבנו בדעת הראב"ד דיסבור ג"כ כד' הרמב"ם בהך דינא דאומד, **דמדלא השיג הראב"ד** על הר"מ בהל' סנהדרין נראה דג"כ מפרש בגמ' כפירושו ומסכים להר"מ באומד המלקות, וע"כ הוצרך להך דיותר ממה שאמדוהו וכמש"נ. [א"ה, ע"ע בכ"ז בגנזי הגר"ח סי' קיג ובינות אלם סי' כט].

12. **חידושי ר' שמעון שקופ קונטרס בעניני קנס קונטרס א אות מז**
מידו, גם שם השיג בזה"ל: א"א אין תפיסה מועלת בקנסות אלא במי שחסרו ממון, עכ"ל. ובפ"א מה' נזקי ממון ה' י"א גבי בעיא דכשכשה באמתה, וכן בפ"ב ה"ה גבי בעיא אם יש שינוי לצוררות לרביע נזק, פסק הרמב"ם ז"ל כשיטתו דמהני תפיסה ושם **לא השיג** עליו **הראב"ד** ז"ל. ולדברינו דבריו מדוקדקין בזה, דהכא בגניבה ובמכור לעכו"ם ובכל קנסות כיוצא בזה אי אפשר לזכות הבע"ד בהאי חפץ מידי, ולכן לא נעשה מוחזק בתפיסתו, אבל בקרן תמה דע"כ מיירי בתפיסת המזיק עצמו, כמו שהבאנו לעיל מדברי

13. **חידושי הגרי"ז מסכת תמורה דף לג עמוד א ד"ה הרמב"ם בהלכות ערכין**
ולא נבילה, ובפשטות צ"ל דהשגת הראב"ד הוא דהא הרמב"ם נקט הכא דין בהעוה"ע דדוקא כשהיו מתחילת הקדש ראויות להעוה"ע אבל כשמתחילת הקדש לא היו ראויות להעוה"ע אז לא בעינן העמדה והערכה, ומבואר ברמב"ם דין זה דוקא בבה"ב **ולא** במזבח, וע"ז **השיג הראב"ד** דדין זה יש גם בהקדיש למזבח, אבל ברמב"ם מבואר דבהקדיש למזבח לא אמרינן כן דשם (הל"ט) כתב דסולת ויין ושמן ועופות שנפסלו אין להם פדיון משום שאינם בכלל העוה"ע וא"כ

הכא בתחילת הקדישן לא הוו בכלל

14. גידולי שמואל מסכת בבא מציעא דף צה עמוד א ד"ה איתמר פשיעה בבעלים

ה"ט) כתב אשה ששברה כלים בבית פטורה מפני תקנה דשלום בית, והראב"ד שם כתב דפטורה מן הדין דבעלה שכור לה והוי בעליו עמו, ומבאר במל"מ דהראב"ד סבר דמזיק שלא בכוונה נקרא פושע ופטור בבעלים, אבל הרמב"ם סבר דפושע אינו כמזיק שלא בכוונה, ולכן השיג הראב"ד בהל' שכירות (פ"ב ה"ג) על הרמב"ם דסבר שם דפושע שומר חייב אף בעבדים שטרות וקרקעות דפושע כמזיק, והלא חלוקין הן בדין בעליו עמו לשיטתו, וכן תמה הרא"ש לעיל (דף נ"ז ב), ובס' באר יצחק (ח"מ ס"ד) העיר

15. קובץ הערות סימן נו סעיף ב

הקרבנות [ה"ז]), וקשה מאי מספקא להו הלכתא כמאן, תיפשוט מסוגיא דעירובין (דף ל"ו ע"א) ככר זה היום קדש ולמחר חול ועירב בה מהו, עיי"ש דאיירי בה רבא ורב נחמן, ובודאי הלכתא כוותיהו, וכן פסק הרמב"ם בהל' עירובין (פ"ו [הט"ז]) ולא השיג עליו הראב"ד, ואי נימא דהלכתא כבר פדא, איך משכחת לה ככר היום קודש ולמחר חול, אלא צ"ל דהתם איירי בבדה"ב, ובזה מודה בר פדא דפקע בכדי. וכן מצינו חילוק בין קדו"ד לקדושת בה"ב, דבמקדיש זכר לדמיו קדוש קדוה"ג מדאורייתא, ואילו במתפיס תמים

16. שיעורי ר' דוד גיטין דף ט עמוד ב ד"ה תקיב) בטעמא דלא

תקיב) בטעמא דלא השיג הראב"ד בפרק א' [והנה להגר"ח והגר"ד הרי הראב"ד חולק בכל שליח דאין צריכין הע"מ לקרות. ולפי"ז צ"ע, דהרי הרמב"ם בפ"א ג"כ כתב דין הבעל או שלוחו, דצריך לקרות, והראב"ד לא השיג שם, ואמאי, הרי להגר"ד ליכא כלל דין קריאה בע"ח להראב"ד. ואולי התם איירי בשליח כאן, ובלא ע"ח, רק דיודעין ששלחו, ומגרש בע"מ. אך פשטות הדבר הוא, דהתם איירי בא"י, והכא איירי במביא גט דצריך לומר בפ"נ, ולכן חולק כאן הראב"ד. אכן לדבריהם [דהגר"ח]

17. שיעורי ר' דוד קידושין דף ב עמוד ב ד"ה סז) בטעמא דרק

לקדש השיג הראב"ד דבעינן רוצה אני והנה בהא דכתב הרמב"ם (פ"ד מהל' אישות ה"א) דהאיש שאנסוהו לקדש בע"כ, הרי זו מקודשת, השיג הראב"ד, והוא שיאמר רוצה אני, ועי' במ"מ שעמד אמאי (בפ"י מהל' מכירה) גבי תליוהו וזבין, לא השיג הראב"ד דבעינן דוקא שיאמר רוצה אני. ואפשר דהראב"ד סובר דהא דלא מהני בתליוהו וקני, היינו משום דלקנות בעינן רצון טפי, (וכמ"ש באב"מ הנ"ל), ולכן דוקא בתליוהו וזבין סגי בהסכמה, ולא בעינן רוצה אני, אבל בקידושין דהוי כתליוהו וקני, דבעינן

18. שיעורי ר' דוד בבא קמא דף יב עמוד א ד"ה תשסא) מ"ט לא

תשסא) מ"ט לא השיג הראב"ד דכיון שמהלך לדעתו לא חשיב עומד בתוכה כלל והנה הא דהשיג הראב"ד (בהמשך דבריו) "ומה שכתב שהעבד מהלך לדעת עצמו, מה בכך, הא לא בעינן צבורין בה", כונתו דכיון דהחסרון במהלך הוא דלא חשיב עומד בתוך השדה, א"כ מה חסרון הוי בזה, כיון דהא לא בעינן צבורין. וצ"ב למה הקשה קושיא זו רק משום דבאמר אגב וקני לא בעינן צבורין, דביותר הו"ל להקשות, דממ"נ, כיון דעבד דמהלך לא חשיב שעומד בתוך השדה, מה נפ"מ בין עומד בתוכה, או

19. שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף טז עמוד ב ד"ה א) בידעין שהוא

דאם מצא כתובה אע"פ ששניהם מודים לא יחזיר לאשה, שמא נפרעה כתובה זו והוא רוצה לעשות קנוניא על הלקוחות, והראב"ד לא השיג עליו בזה. ולכאורה הא כתובה הוי תו"ז והרי הראב"ד סובר דבתו"ז אע"פ דאיתרע בנפילה גובין מחמת תו"ז, [ואמאי לא השיג כאן הראב"ד]. אלא ודאי מוכח דדוקא אי איכא עדים מלבד השטר שמעידין שהוא תו"ז אמרינן דל שטרא מהכא

וגובה מדין תו"ז משא"כ בכתובה. והקשה עליו התומים (סקי"ג) [והקצוה"ח (שם סק"א)] דהא גבי כתובה, כיון שהיא עודה תחת בעלה,

20. **שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף יז עמוד ב ד"ה קפה) בטעמא דלא**
קפה) בטעמא **דלא השיג הראב"ד** דבריעותא דנפילה במעשה ב"ד לא יוכל לטעון פרעתי והנה בעיקר שיטת הרמב"ם דבמקום שכותבין כתובה, ואין עמה כתובה, אינה גובה כתובתה לא השיג עליו הראב"ד, ומשמע דהוא ג"כ סובר דאינה גובה, דנאמן לטעון פרעתי. וצ"ע דהא נתבאר לעיל (סי' כ"א וכ"ז וכ"ח) דהראב"ד סובר דריעותא דנפילה הוי רק ריעותא בהשטר, דע"י הנפילה בטל ממנו כח שטר, אבל היכא דלא בעין שטר ליכא ריעותא דנפילה. ולכן סובר דבהחזק כפרן אף דהוי ריעותא

21. **שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף יז עמוד ב ד"ה קפה) בטעמא דלא**
קפה) בטעמא **דלא השיג הראב"ד** דבריעותא דנפילה במעשה ב"ד לא יוכל לטעון פרעתי והנה בעיקר שיטת הרמב"ם דבמקום שכותבין כתובה, ואין עמה כתובה, אינה גובה כתובתה **לא השיג** עליו **הראב"ד**, ומשמע דהוא ג"כ סובר דאינה גובה, דנאמן לטעון פרעתי. וצ"ע דהא נתבאר לעיל (סי' כ"א וכ"ז וכ"ח) דהראב"ד סובר דריעותא דנפילה הוי רק ריעותא בהשטר, דע"י הנפילה בטל ממנו כח שטר, אבל היכא דלא בעין שטר ליכא ריעותא דנפילה. ולכן סובר דבהחזק כפרן אף דהוי ריעותא

22. **שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף צא עמוד ב ד"ה קצה) אי באכל**
והראב"ד השיג [על דין האחרון], וז"ל, ולא יהיו בניו ואשתו מהבהבין לו וכו', א"א בעיא היא ולא איפשטא, ע"כ. ובלח"מ כתב, דבפשוטו כונתו למה לא כתב הרמב"ם דהוא ספק, ואם אכל הפועל בהבהב הרבה, לא מפקינן מיניה. אכן הקשה דא"כ אמאי **לא השיג הראב"ד** גם על דין הקודם שכתב הרמב"ם העושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחרת, דגם זה הוי בעיא דלא איפשטא, ואמאי כתב הרמב"ם סתמא ולא הזכיר דאם אכל לא מפקינן מיניה. והביא דבאמת הטור (סי' של"ז סעי' י"א) כתב כן גבי בעיא

23. **שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף צא עמוד ב ד"ה קצה) אי באכל**
בגפן אחרת, דגם זה הוי בעיא דלא איפשטא, ואמאי כתב הרמב"ם סתמא ולא הזכיר דאם אכל לא מפקינן מיניה. והביא דבאמת הטור (סי' של"ז סעי' י"א) כתב כן גבי בעיא דעושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר דאי אכל לא מפקינן מיניה, וא"כ מ"ט **לא השיג הראב"ד** על הרמב"ם גם בדין זה. ועוד תמה על הטור עצמו דרך בדין עושה בגפן זה כתב דאם אכל בגפן אחר לא מפקינן מיניה, ומ"ט בדין הבהב (בסעי' י"ג שם) כתב רק הדין שלא יהבהב ולא הזכיר שאם הבהב ואכל הרבה לא מפקינן מיניה המותר וכמו

24. **שיעורי ר' דוד מכות דף ח עמוד א ד"ה תבע) אי שיטת**
אחת, ומת, דגולה, היינו באופן שנתן לו ממש ארבעים, דהוסיף על ל"ט, דזה אינו מלקות, ואינו עושה מצוה, ולכן גולה. אכן זה צ"ע, דהא הרמב"ם (פט"ז מהל' סנהדרין הי"ב) כתב, ואם הוסיף רצועה אחת "על האומד" ומת, הרי החזן גולה וכו', ע"כ, ושם **לא השיג הראב"ד** כלום. ולפי דברינו הו"ל להראב"ד להשיג שם דלא יגלה, כיון דהוי מכת מצוה.

25. **שיעורי ר' דוד מכות דף ט עמוד א ד"ה תצג) בדין עבד**
תצג) בדין עבד שהרג גר תושב והנה הרמב"ם שם (פ"ה ה"ג) כתב עוד, וז"ל, וכן העבד שהרג בשגגה ישראל, או את גר תושב וכו', גולה, ובזה **לא השיג הראב"ד**. ואינו מובן, דבשלמא הרמב"ם לשיטתו דישראל שהרג גר תושב גולה, שפיר סובר דה"ה עבד נמי גולה, דדינו כישראל. אבל לשיטת הראב"ד דסובר דישראל שהרג גר תושב, כיון דאם הרגו במזיד אינו נהרג,

כמו כן אינו גולה בהרגו בשוגג, א"כ מ"ט בעבד שהרג גר תושב מודה להרמב"ם דגולה, דאיזה חילוק איכא בין עבד לישראל, דהא

26. חידושי ר' נחום מסכת גיטין דף ב עמוד א אות טז

מזויף והאיך שייך להתיר איסור א"א בלא קיום, וכמשה"ק הריב"ש הנ"ל ע"ד הרמב"ן, וכבר השיגו בזה הראב"ד בפ"ו מהל' עבדים ה"ז בסו"ד וז"ל והשכל מורה שאף אם לא יערער לא נתיר אשת איש ואיסור עבד בלא קיום הגט עכ"ל [ויל"ע מ"ט [לא השיג הראב"ד](#) ע"ד הרמב"ם בפ"ז מהל' גירושין הנ"ל, ועי' להלן]. והנראה בזה הוא, דהנה ברמב"ם בפ"ז מהל' עבדים ה"ב הוסיף ביאור בזה וז"ל עבד שהביא גטו וכתוב בו עצמך ונכסי קנויין לך עצמו קנה והרי הוא בן חורין, אבל הנכסים לא קנה עד שיתקיים הגט

27. חידושי ר' נחום מסכת גיטין דף ב עמוד א אות יט

וכל מש"כ הריב"ש הוא רק דמה"ט אסרי' לה להנשא לכתחילה, וזהו חידוש גדול. וכ"מ מלשון הראב"ד שכתב דהשכל מורה שאין להתיר איסור אשת איש בלא קיום, ומדויק מדבריו דכ"ז הוא רק לענין שלא להתירה לכתחילה [ולפי"ז היה אפ"ל דמה"ט [לא השיג הראב"ד](#) ע"ד הרמב"ם בפ"ז הכ"ד, דברמב"ם שם לא נזכר להדיא דלכתחילה שרינן לה להנשא ובזה גם הראב"ד מודה דלא תצא וכו', אמנם זהו דוחק, דמרהיטת ד' הרמב"ם בפ"ז הכ"ד משמע יותר דשרינן לה לכתחילה וכשליח בא"י].

28. חידושי ר' נחום מסכת בבא קמא דף סג עמוד ב אות כד

ולהראב"ד אינו נעשה גנב. יל"ע מדברי הרמב"ם בפ"ג מגניבה ה"ד הנ"ל שכתב דשואל שטבח בשבת פטור מדו"ה משום דקלב"מ, ומבואר דהיכא שטבח בחול נעשה גנב ע"י הטביחה וחייב דו"ה אע"ג שהוא שומר, ומבואר דשומר שגנב נעשה גנב, ולמה [לא השיג הראב"ד](#) דפטור משום דשומר אינו נעשה גנב. ואולי י"ל בזה, בגמ' לעיל ד, ב איתא גבי הא דתני ר' חייא כ"ד אבות נזיקין ומני גנב לחוד וטוט"ג לחוד, דתני ממונא דאתא לידיה בהיתירא וקתני ממונא דאתא לידיה באיסורא. ומבואר מדברי הגמ' דגנב

29. שיעורי ר' נחום מסכת גיטין סימן א אות ג

עוד הקשה שם המגיד משנה דמאי עדיף השליח מבעל עצמו, דהנה הרמב"ם בפ"א מהל' גירושין הכ"א כתב וז"ל, הרי שלא קראו הגט בתחלה ונתן לה הגט בפניהם וזרקתו לאור או לים, אע"פ שהבעל אומר גט כשר היה הרי זה ספק מגורשת, עכ"ל, ושם [לא השיג הראב"ד](#), ואף שאין הבעל חשוד לקלקלה. ונראה ליישב דנהי דאין הבעל חשוד לקלקלה מ"מ לא מצאנו תורת נאמנות לבעל, וממילא אין לנו נאמנות דהוי גט כשר, משא"כ בשליח שאומר בפנו"נ דאית לי' נאמנות להחזיק הגט שלפנינו בכשרותו, שפיר

30. דף על הדף שבת דף קנה עמוד ב

אך בדברי הרמב"ם (פכ"א דשבת הלכה לד) הכותב דנותנים מים על גבי מורסן [לא השיג הראב"ד](#) כלום, ולכאורה צ"ע מדוע.

31. מראה הפנים מסכת דמאי פרק ז הלכה ג ד"ה תניי ב"ד

פועל. כדאיתא בתוספתא והביאה הרמב"ם בפ"ט מהלכות מעשר בהלכה י"א וכתב הראב"ד בהשגות איני יודע מה צריך תנאי ב"ד לכל מה שכתב וכו' והכ"מ תמה למה עשה עצמו הראב"ד כמי שאינו יודע הלא הוא בתוספתא ובירושלמי ופשוט הוא [דלא השיג הראב"ד](#) בכאן בענין הדין אלא על מה שהעתיק הרמב"ם גם להסיפא דהתוספתא שהמעשר שני משל פועל ע"ז כתב איני יודע למה הוא צריך לתנאי ב"ד לכל מה שכתב בדין הזה כדברי המשנה ובמשנה לא הוזכר תנאי ב"ד על מע"ש דכיון דקתני שהוא

32. הלכות ר"ץ גיאת הערות יצחק ירנן הלכות חול המועד עמוד קעח הערה צה

פליגי ע"ז מתרי טעמי, חדא דעולה לרגל לאו דוקא אלא ה"ה שמכניסין מעות לצורך הרגל, ועוד שכל גזרה שגזרו חכמים במקומה עומדת אע"פ שבטל הטעם עד שיעמוד ב"ד אחר וכו' כדאיתא בירושלמי, והריא"ג לשיטתיה אזיל שכן כתב סברא זו לענין עשיית מלאכה בערב פסח כמובא בס' תמים דעים להראב"ד סימן רמ"ה, [אלא](#) שגם שם [השיג הראב"ד](#) על הר"ה (שהעתיק סברת הריא"ג דשם) מטעמא דרמב"ן רא"ש וריטב"א הנ"ל. ולענין מ"ש הרמב"ם וש"ע דבעי דוקא שיום המיתה היה בתוך למ"ד לרגל, מאריך בשו"ת בית אפרים הנ"ל להוכיח דהרמב"ן חולק אף אם ההספד הוא תוך למ"ד יום להמיתה, אף דהמיתה היתה יותר מלמ"ד יום

33. נשמת אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל יב סעיף ב

נתרי פירא יותר היה לו להקשות שמא יתלוש, ולדידי לק"מ דיותר טפי פריך שפיר והא קנתרי פירא, ר"ל על ידי עלייתו ודאי יפלו פירות דהוי פסיק רישא: ובזה אתי שפיר ג"כ אף לפי מה שכתבתי דהגירסא ברמב"ם אילן שיבש ובו פירות, וא"כ קשה למה [לא השיג הראב"ד](#) בהלכות שבת לכתוב דדין זה אינו לא במשנה וגמרא וכמו שהשיג בהלכות טומאת אוכלין, ולפי זה אתי שפיר דבודאי לענין שבת דהוי כמחובר יצא לרמב"ם מסוגיא דעירובין ולכן מודה לו הראב"ד, רק מה שכתב הרמב"ם בהלכות טומאת אוכלין

34. נשמת אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל יט סעיף א

חייב כמו שכתבנו, ולכן פרש"י כלאחר יד והתירו לצורך כלאחר יד כמו דיכת פלפלין בקתא דסכינא וכמוהו הרבה, אלא דהרי"ף ורמב"ם לשיטתם דבמידי דלאו בר גיבול אפי' אם מגבלו פטור לר' יוסי ב"ר יהודה, מפרשים דר"ל מעט מעט ולפ"ז צ"ל מה [שלא השיג הראב"ד](#) בפכ"א אהא דהתיר הרמב"ם מעט מעט צ"ל דסמך עצמו על מה שהשיג בפ"ח וכו' דמידי דלאו בר גבול חייב משנתן מים, וא"כ ה"ה לקמח קלי שאינו בר גבול דאסור ליתן אפי' מים כן י"ל בדעת הראב"ד: אבל הב"י בס"ד שכתב וז"ל אבל דעת

35. נשמת אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל יט סעיף א

בר גיבול, רק נגד קמח אמרינן דלא הוי בר גיבול, ע"ז כ' לפי שאמרו במורסן כמו באפר משמע דאינו בר גיבול כלל (ואף שהתוס' כתבו כן היינו דליכא להקשות מזה לאב"י, אבל באמת זה אינו וגם התוס' בביצה לא הזכירו רק אפר, ובזה אתי שפיר מה [שלא השיג הראב"ד](#) בפרק כ"א על מורסן) אך דברי הב"י תמוהים מאד כמו שתמה הרב בעל תוספת שבת, כיון דס"ל דבמידי דלאו בר גיבול מנתינת מים חייב, איך יתיר משום צורך בהמה איסור דאורייתא, ובפירוש כ' הראב"ד דבנתינת מים חייב. ונ"ל דהב"י מפ'

36. מנחת חינוך מצוה תקפג אות א

בא"נ מבואר להדיא בש"ס כאן דחייב משום שני כלים וחייב שנים ושלוש עיין בסוגיא ולהראב"ד אין כאן מלקות כלל וכבר תמה בזה הלח"מ. ולולי דברי הה"מ הי' נ"ל דהראב"ד ס"ל דשיטת התוס' דלאוין הללו לא הוי נל"ע דלא כתיב גבייהו השב כו' ע"כ [לא השיג הראב"ד](#) על הר"מ במ"ש דלוקין דבאמת לוקין וקושיתינו כל קושיא יש לה תירוץ. אך בד"ז דלא תבוא דהוי ודאי נל"ע ומפורש בש"ס דמכות לגירסתינו דאין לוקין דהו"ל ניתן לתשלומין בזה השיג על הר"מ שמחייב מלקות וסובר דאינו חייב בשום אופן

37. ביאור על ספר המצוות לרס"ג (הרב פערלא) עשין עשה נז ד"ה ופסח שני

מצוה בפ"ע. אלא דכיון דקיי"ל כרבי דפסח שני רגל בפ"ע הוא. לכך ראוי למנותו מצוה בפ"ע. אבל עדיין אין הדברים מספיקים כלל. חדא דבעיקר הדבר לא נתברר מנ"ל דהלכה בזה כרבי. כיון דר"נ ורחב"ע פליגי עליה. ואנן קיי"ל הלכה כרבי מחבירו [ולא](#) מחבריו. וכבר [השיג](#) עליו בזה [הראב"ד](#) ז"ל (בפ"ה מהלכות ק"פ) עיי"ש. ומש"כ בזה מרן בכ"מ שם אינו מספיק וכמו שיתבאר. ועוד דאכתי אפילו לרבי עד כאן לא קאמר דרגל בפ"ע הוא אלא לענין חיוב כרת. שמתחייב כרת על השני כמו על הראשון. אבל מכל

38. רדב"ז הלכות תרומות פרק ג הלכה ד ד"ה [ד] אין

נראה שהוא טעות סופר דאמאי נקט עין רעה אלא כך צ"ל כמו אחד מחמשים שהיא מדה בינונית. ומ"ש ומפריש בדעתו וכו'. היינו מן הירושלמי שכתבתי לעיל במחשבה אתה תורם ולא במדה א"כ גזירת הכתוב הוא דכתיב ונחשב לכם וגו' ומן השם הוא זה ולא כאשר השיג עליו הראב"ד ז"ל:

39. רדב"ז הלכות שמיטה ויובל פרק ז הלכה יג ד"ה ואם היה

ביעור ולא לדמיהם ביעור רבי מאיר אומר דמיהם מתבערין עד ר"ה אמרו לו להם אין ביעור ק"ו לדמיהם ואמרינן בתוספתא אמר להם ר"מ מחמיר אני בדמים מבעיקר וכו' משום דפרי מנכר ולא אתי לעשות בהם סחורה מ"מ קשיא על רבינו שפסק לא כר"מ ולא כחכמים כאשר השיג עליו הראב"ד ז"ל והיה גורס רבי יהודה במקום ר"מ ונראה לתרץ דמתני' איירי באותם שהם מתקיימים ודאי בארץ והלכה כחכמים שאמרו אין להם ביעור ולא לדמיהם ביעור אבל יש מאלו המינים שאינם מתקיימין בארץ ויש להם ביעור

40. רדב"ז הלכות אבל פרק ב הלכה ו ד"ה בד"א בזכרים

וא"ת היכי אתי מצוה דרבנן דחיי טומאה דאורייתא, לא קשיא שהרי דחוייה היא ועומדת אם היה רוצה להטמא ואתו רבנן ודרשו מקרא דלה יטמא מצוה ויאמר רוצה אני: בד"א בזכרים וכו'. בפ' היה נוטל ובפ"ק דקדושין אמור אל הכהנים בני אהרן בני אהרן ולא בנות אהרן. השיג עליו הראב"ד ז"ל דתניא אשתו ארוסה וכו' הא נשואה מיטמאה לו ע"כ. וצ"ל דהא דאמר בני אהרן ודרשינן ולא בנות אהרן היינו לענין שאינם מוזהרות אבל מצוות הן להטמאות לקרובים דקרא דכתיב בני אהרן ולא בנות אהרן לא

41. רדב"ז הלכות מלכים פרק ו הלכה ד ד"ה [ד] בד"א

[ד] בד"א וכו' אבל שבעה עממין ועמלק שלא השלימו וכו'. השיג הראב"ד ז"ל וז"ל כל זה שיבוש אלא שיכול לומר השלימו לקבל המצות ע"כ. ודבריו אלו סתומים ונראה דאזיל לשיטתיה דהשלימו היינו שיקבלו עליהם המס ועבדות והכא גבי שבעה עממין ועמלק כתב רבינו אם לא השלימו הורגין אותן אבל אם השלימו דהיינו שקבלו מס ועבדות לפי שיטתו אין הורגין אותם והא ודאי ליתא דבשלמא הרחוקים אם לא יקבלו שבע מצות ב"נ לית לן בה אבל שבעה עממים ועמלק שהם בא"י אם לא יקבלו גם שבע

42. כסף משנה הלכות שחיטה פרק ו הלכה ח ד"ה והשתא איכא

משום דחיישינן כשנכנסה בקנה והלכה דרך סימפון הכבד ונכנסה בו שמא ניקבה אחד מקני הכבד וז"ש בידוע שניקבה כשנכנסה כלומר כשנכנסה בכבד נקבה אחד מקני הכבד לא יצדק בזה לשון בידוע דמשמע שהוא ודאי שניקבה קני הכבד והלא אינו אלא ספק וכבר השיג עליו הראב"ד וכתב א"א אין בכאן תבלין ולא מלח וכו'. ונראה שרבינו מפרש בקופא לבר וקופא לגיו הפך ממה שפירש"י דקופא לגיו היינו שהקופא כנגד חלל הבהמה וגיו קרי לפנימי הבהמה וקופא לבר כשהיא נגד פי הקנה וקרי ליה בר שהוא

43. כסף משנה הלכות חובל ומזיק פרק ב הלכה יט ד"ה [יט] עלו

[יט] עלו בו צמחים וכו'. כתב הטור על זה לא נהירא וכן השיג עליו הראב"ד עכ"ל. וה"ה כתב שמה שכתוב בספרי רבינו חייב לרפאותו ט"ס הוא שאין מי שיסבור כן עכ"ל. ולקיים גירסת הספרים אפשר לדחוק ולומר שרבינו גורס בדברי ת"ק שבברייתא עלו בו צמחים שלא מחמת המכה חייב לרפאותו ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו ויש טעם לדבר משום דבגמ' ממעט שלא מחמת המכה מדכתיב רק וגבי שבתו הוא דכתיב רק וצ"ל שרבינו אינו גורס בברייתא יכול יהא חייב לרפאותו אלא יכול יהא חייב ואשבת קאי ואין

44. לחם משנה הלכות שבת פרק יב הלכה יז ד"ה [יז] לפיכך

[יז] לפיכך מותר לאדם לעקור חפץ מרה"ר וכו'. מותר מפני שכל אחד מהן לא טלטל אלא בתוך

ד"א שלו וכו'. כתב ה"ה וידוע דאין הלכה כר"י בן נורי וכן דעת הראב"ד וכו'. וכו"נ מאחר שלא השיג הראב"ד ז"ל לרבינו כאן משמע דהוא סבור כמותו. אבל מה שהוא תימה שבפרק ה' מהלכות יו"ט כתב הראב"ד ז"ל עצמו שהלכה כרבי"נ שקונין שביתה כמ"ש הרב המגיד בלשון המתחיל וחפצי הפקר ודבר תימה הוא זה, וצ"ע:

45. לחם משנה הלכות יום טוב פרק ה הלכה י ד"ה [י] וחפצי

[י] וחפצי העכו"ם קונין שביתה במקומם ויש להן אלפים אמה לכל וכו'. קשה דאמאי לא השיג הראב"ד ז"ל על רבינו בטעם זה כמו שהשיג בטעם שכתב לקמן בשור של פטם שהרי טעם זה מבואר בגמרא פרק מי שהוציאוהו (דף מ"ז ב) דלא נאמר אלא לרבנן אבל לר"י בן נורי בלאו הכי חפצי העכו"ם קונין שביתה והוא ז"ל פסק כר"י בן נורי דלא כרבינו וא"כ היה לו להשיגו כאן. וי"ל דמ"מ אינו משקר דטעם זה אע"ג דלא צרכין ליה לר"י דבלאו הכי קונין שביתה אבל בשור של פטם לפי דעת הראב"ד ז"ל רבינו ז"ל

46. אבן האזל הלכות קריאת שמע פרק ג הלכה ה ד"ה בכ"מ הביא

לא פירשו כן אלא דקאי על הקב"ה עיין בדבריהם, אלא דבאמת נראה דאין כונת הראב"ד לומר דרחום הוא שם משמות הבורא דהא גמ' מפורשת הוא בשבועות דף ל"ה ע"א דאינו שם, וכן פסק הרמב"ם בפ"ו מהל' יסודי התורה הל' ה' דהוא מהכנויין שם הראב"ד, וכן בפ"ב מהל' שבועות פסק הרמב"ם שהוא מן הכנויין והראב"ד השיג שם בענין אחר אבל על זה לא השיג. לכן נראה דהראב"ד השיג כאן רק לדין לאמרן בבית הכסא, ודימה כנויין אלו לדין שלום דאמרו בשבת דף י' ע"ב דאסור לאומרו

47. אבן האזל הלכות אישות פרק ד הלכה כא ד"ה והנה הרמב"ם

הראב"ד וסובר דדוקא במציאה כן, אבל על תחילת דברי הרמב"ם שכל דחצר שאינה משתמרת אינו קונה גם במתנה והוא כדעת הרי"ף דלא פסק כר"פ בפ"ק דב"מ דדעת אחרת מקנה אותן שאני דקונה אפי' חצר שא"מ ואפי' אינו עומד בצד שדהו, בזה לא השיג הראב"ד דאם הוא חולק ע"ז היה לו להשיג על תחלת דברי הרמב"ם כשכתב בד"א בחצר המשתמרת. והנה לפירש"י דרב אשי דאמר חצר איתרביא משום יד ולא גרעה משליחות בא לתרץ שינוייא דר"פ לכאורה צ"ל ההלכה כר"פ, וכן פסק הרא"ש

48. אבן האזל הלכות מאכלות אסורות פרק ה הלכה ג ד"ה וביאור הדברים

כתב הראב"ד ז"ל ולמה ליה למכתב הכי ואפילו חלקו לאבר כמות שהוא לשנים מבחוץ פטור אם אין עליו כזית בשר עכ"ל. וביאור הדברים דסובר הראב"ד דחלקו מבחוץ פטור אפילו אכלם ביחד פטור ודלא כשיטת הרמב"ם דדוקא אכלו מעט מעט, ומה שלא השיג הראב"ד במקומו בהלכה ד' במה שכתב הרמב"ם אכלו מעט מעט משום דיש לפרש מעט מעט היינו שאכל חלקים ממנו אפי' ביחד, ויש להוכיח כן ממש"כ אח"כ גבי חלקו מבפנים אע"פ שנחלק בפיו קודם שיבלענו ומשמע דהך טעמא לבד גורם פטור

49. אבן האזל הלכות מעילה פרק ד הלכה ט ד"ה ונראה דהנה

ונתנו לחבירו שניהם מעלו לפי שכל אחד משניהם נהנה ופגם, זה נהנה בנתינת המתנה בטובת הנאה שבאה לו, וזה נהנה בקבלתה עכ"ל, ובזה חולקים הרמב"ם והראב"ד בפ"ב מהל' גנבה הל' א' דעל מה שכתב הרמב"ם דכשגנב נכסי הקדש אינו משלם אלא הקרן בלבד, השיג הראב"ד וכתב גנב נכסי הקדש משלם קרן וחומש ואשם להקדש שהרי מעל, וכונתו אם לא ידע שהוא הקדש וגנב מחבירו דבמזיד ליכא חומש ואשם, וכתב שם המ"מ ע"ז כבר האריך הר"א בזה פ"ו מהל' מעילה, ונראין דבריו לרוב

50. אבן האזל הלכות נזקי ממון פרק יד הלכה י ד"ה וארוחנא בזה

בגרמי דמכה בהמה דוקא במתכוין גם מכה אדם לפטור דוקא במתכוין. וארוחנא בזה לבאר

השגת הראב"ד שכתב המ"מ ונעלם מעיני ולא ידעתי מה אינו יודע, דלמד המ"מ בכונת הראב"ד שמישיג על מה דפטור בעבד כפות וגדי סמוך, אכן נראה [דלא](#) ע"ז [השיג הראב"ד](#), ואפי' אם לא הי' סובר הראב"ד דין קלב"ם בלא הצית בגופו של עבד, עכ"פ לא שייך להשיג כיון שהרמב"ם כתב כלשון המשנה, אלא דעיקר השגת הראב"ד הוא על מה שכתב הרמב"ם בהלכה זו המדליק בתוך שדה חבירו וכו', וכן הוא

51. [אבן האזל הלכות מכירה פרק כג הלכה ג ד"ה בפ"ב מה'](#)

קנס של לוקח הרי זה ספק לפיכך לא קנה, ואם תפס הקנס אין מוציאין מידו. בפ"ב מה' גנבה הל' י"ב שכתב הרמב"ם על האבעיות בדיני דו"ה דאם תפס אין מוציאין מידו השיג הראב"ד דכיון דבלא ב"ד א"א לחייבו בקנס ואיך מהני תפיסה, וכאן [לא השיג הראב"ד](#) ואף דכאן חייב בעל השור ממ"נ עכ"פ הלוקח לא יוכל לתפוס בלא גמר דין איברא דבפ"ד מה' חובל ומזיק כתב הראב"ד דכותבין הרשאה וגובין, אבל כאן כיון דתופס הלוקח הא לא מיירי בהרשאה ועוד דבאמת גם דברי הראב"ד שם צריך

52. [אבן האזל הלכות זכיה ומתנה פרק א הלכה ג ד"ה ובטעמא דמילתא](#)

שנפלה לחצר שאינה משתמרת ליכא תק"ח, אבל הכא כיון דטרח להעמיד המצודה וגם כבר נכנסה החיה לתוך הכלי הוי גזל גמור להוציאו בדיינים, ואף שבפ"ו מה' גזילה הל' ט"ז שכתב הרמב"ם כל מי שיש בידו גזל של דבריהם אין מוציאין אותו בדיינים [לא השיג הראב"ד](#) זהו משום דהרמב"ם קאי שם על כל אלה שנשנו שם בפרק זה ולא איתמר בהו הך דינא דמוציאין אותו בדיינים, אבל הכא דאמר בגמ' דרבנן מודו לר' יוסי זהו חדוש דוקא בהך מילתא דאף שהוא גזל של דבריהם מוציאין בדיינים. ובדעת

53. [אבן האזל הלכות זכיה ומתנה פרק ד הלכה ח ד"ה המ"מ והכ"מ](#)

ודעת הראב"ד דדוקא במציאה כן, אבל על תחלת דברי הרמב"ם שכתב דחצר שאינה משתמרת אינו קונה גם במתנה, והוא כדעת הרי"ף דלא פסק כר"פ בפ"ק דב"מ דדעת אחרת מקנה אותו שאני דקונה אפי' חצר שא"מ ואפי' אינו עומד בצד שדהו, בזה [לא השיג הראב"ד](#) דאם הוא חולק על זה היה לו להשיג על תחלת דברי הרמב"ם כשכתב בד"א בחצר המשתמרת. והנה לפירש"י דרב אשי דאמר חצר אתרבאי משום יד ולא גרעה משליחות בא לתרץ שינוייא דר"פ לכאורה צ"ל ההלכה כר"פ, וכן פסק

54. [אבן האזל הלכות שכנים פרק ז הלכה ז ד"ה כתב המ"מ](#)

הל' יום נכנסו ימי החג אז לא הוי חזקה עד אחר ימי החג, ולפימ"ש"כ מבואר דלא צריך לדברי המ"מ במש"כ, "אבל דעת המחבר דבכלל לסתום הוא לבנות כנגדו" דלדעת הרמב"ם לא שייך כלל לומר דבמאפיל ל' יום כיון דהוא בנין קבע, אלא דקשה למה [לא השיג הראב"ד](#) בפרק ח' גבי סוכה דמצוה שכתב הרמב"ם דלאחר ז' הוי חזקה דלשיטתו דהטעם הוא בשביל דעד ל' יום לא קפיד מוכרח לפרש בז' שבסוף ל' יום וכנ"ל וצ"ע.

55. [אבן האזל הלכות שכנים פרק יא הלכה ד ד"ה המ"מ כתב](#)

דברי הירושלמי שהביא הראב"ד אבל לדעת הרמב"ם צ"ל דסובר דהגמ' דבבלי חולק על הירוש', וכתב הלח"מ דהוא מהא דכשורא דמטללתא, ולפי"ז צריך לבאר דעתו של הראב"ד דבפ"ח הל' ז' כתב הרמב"ם הך דינא וכתב שם דמהני ראה ושתק [ולא](#) מיחה ולא [השיג](#) עליו [הראב"ד](#), אכן כבר כתבתי שם בהל' ג' במה שכתב הרמב"ם דהחזיק בזיז טפח החזיק בד' על ד' והשיג הראב"ד דאינו מודה לו אלא בבא מחמת טענה דמוכח מדבריו דבעיקר חזקת הזיז מודה הראב"ד דמהני ראה ושתק, וכן במה שחולקים

56. [אבן האזל הלכות שכנים פרק יא הלכה ד ד"ה המ"מ כתב](#)

שהביא הראב"ד אבל לדעת הרמב"ם צ"ל דסובר דהגמ' דבבלי חולק על הירוש', וכתב הלח"מ

דהוא מהא דכשורא דמטללתא, ולפי"ז צריך לבאר דעתו של הראב"ד דבפ"ח הל' ז' כתב הרמב"ם הך דינא וכתב שם דמהני ראה ושתק ולא מיחה **ולא השיג** עליו **הראב"ד**, אכן כבר כתבתי שם בהל' ג' במה שכתב הרמב"ם דהחזיק בזיז טפח החזיק בד' על ד' והשיג הראב"ד דאינו מודה לו אלא בבא מחמת טענה דמוכח מדבריו דבעיקר חזקת הזיז מודה הראב"ד דמהני ראה ושתק, וכן במה שחולקים הרמב"ם והראב"ד

57. **אבן האזל הלכות שאלה ופקדון פרק ו הלכה ב ד"ה ובמה שכתבנו**

בפ"ב מהל' שכירות הל' י"א שכתב טען שהפקיד אצלו וזה אומר לא אמרתי אלא הנח לפניך ולא נעשיתי שומר. וזה ע"כ לאו דוקא דהא פסק שם בהל' ח' דהנח סתם ג"כ אינו שומר, וזה אין לומר דהראב"ד סובר כדעת הרא"ש דהנח סתם חייב דהא **לא השיג הראב"ד** שם על הרמב"ם וע"כ דכונתו כמש"כ, אלא דדעת הרמב"ם דאפי' אם אמר הנח לפני יכול לטעון במיגו דנאנסו שמקודם התנה עמו על פקדון זה שיביא לו אח"כ שהוא מקבלו על תנאי זה, ועל התנאי הקודם אמר אח"כ הנח לפני וסובר הרמב"ם דזה

58. **אבן האזל הלכות אבל פרק ג הלכה ו ד"ה השגת הראב"ד**

כיון שבתחילת הכניסה נטמא, ונראה שהראב"ד כיון לזה בהשגתו שכתב וכו' ש בחיבורין ומשמע שמישיג ע"ז מכח ק"ו דכיון דשלא בחיבורין לא מיחייב א"כ כ"ש בחיבורין וא"כ גם בטומאה וביאה כך, והיינו שמפרש בדברי הרמב"ם דבחיבורין איירי וכן מוכח **מדלא השיג הראב"ד** על מש"כ הרמב"ם בהל' ד' וכן אם נגע במת והתרו בו ופירש וחזר ונגע והתרו בו אפילו מאה פעמים לוקה על כל אחת ואחת והיה להראב"ד להשיג ע"ז, דלדידן דקיי"ל כרבה אפילו פירש אינו לוקה, ולכן נראה שהראב"ד השיג ע"ז דגם לשיטת

59. **אבן ישראל הלכות עבודה זרה פרק יב הלכה י ד"ה והנה ברמב"ם**

מן התורה. והנה ברמב"ם פ"ט מה' שבת ה"ט כתב הנוטל שערו בכלי כמה יטול ויהא חייב שתי שערות ואם ליקט לבנות מתוך שחורות אפי' אחת חייב עכ"ל הרי כתב הרמב"ם שם דאפי' בלוקט שער לבנה אחת אפי' נשאר לו עוד לבנות נמי חייב ואפי"ה **לא השיג** שם **הראב"ד** דבכה"ג שנשאר לו עוד לבנות לאו יפוי הוא ואי אפשר לחייבו בלקיטת שער אחד. ע"כ מוכח דדעת הראב"ד דגם בכה"ג איכא קצת יפוי ונחשב למלאכה, וא"כ הה"ד הכא אי הוה ס"ל לראב"ד דלוקט שער לבנה אחת ואין לו אלא שער

60. **אבן ישראל הלכות מגילה וחנוכה פרק ד הלכה ט ד"ה ועיין במ"מ**

דשמא יכוין ממנו משקלות גבי מעש"ש וצ"ע. וגם מדברי הרמב"ם עצמו מוכח כן שסמך האי דינא דמדליקין מנר לנר למש"כ מקודם שהדלקה עושה מצוה ולא הנחה, ומבואר דאי הנחה עושה מצוה אין מדליקין וע"כ משום דדמי לקינסא וצ"ע. ועוד צ"ע אמאי **לא השיג הראב"ד** בהלכות תמידין ומוספין גבי מנורה דשרי נמי ע"י קינסא, וע"כ צ"ל בדעת הראב"ד דס"ל לחלק בין נר חנוכה לנרות דמנורה, וא"כ י"ל דגם דעת הרמב"ם כן הוא, ומש"כ כאן ומדליקין נר חנוכה מנר חנוכה כונתו אפילו ע"י קינסא וכדעת הראב"ד,

61. **אבן ישראל הלכות נזירות פרק א הלכה ד ד"ה מעתה מיושב**

לנהוג נזירות שמא הוא יום לפני מיתתו, ועי' אור שמח פרק ג' דנזירות ה"ב שכתב דלכך הוה נזיר אף שאין נזירות פחות מל' יום משום דהוה כאומר הריני נזיר יום אחד דהוה נזיר ל' יום, וה"נ ע"כ כונתו לל' יום לפני המיתה ולכך חל עלי' דין נזירות, והנה התם **לא השיג הראב"ד**, וצ"ע לכא' אמאי הוה נזיר, הא התם אי אפשר לומר כמש"כ הראב"ד כאן דכונתו להריני נזיר מיד, דא"כ אחר שיהיה נזירות ל' יום צריך שיהי' מותר ולא יצטרך לנהוג נזירות לעולם, וע"כ דאמר' דכונתו ה' על נזירות דאח"כ אי יחי' עוד כמה

62. **אבן ישראל הלכות ביכורים פרק ו הלכה יט ד"ה/הערה: הנה**

דבכל אשה נמי חיישין לאימלוכי עכ"ל. /הערה: הנה מבואר כאן דדעת הראב"ד לפסוק כר"ל, וא"כ ע"כ דהראב"ד פסק נמי כר"ל דס"ל דהממרח כריו של חברו שלא מדעתו דלא נטבל, דהרי בירושלמי כאן תלי הני הלכתא תרוויהו בהדדי, וא"כ צ"ע אמאי [לא השיג הראב"ד](#) אהא דפסק הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעשר ה"ו דהממרח כריו של חברו שלא מדעתו דכן נטבל, ואף דבירושלמי פ"ד דמעשרות ה"א מחלקין בין כבישה למירוח דתמן אפשר לו שלא לכבש עיי"ש, וא"כ ה"נ חלוק דין מירוח מדין צירוף חלה

63. [אבן ישראל הלכות ביכורים פרק ו הלכה יט ד"ה /הערה: הנה](#)

דתמן אפשר לו שלא לכבש עיי"ש, וא"כ ה"נ חלוק דין מירוח מדין צירוף חלה דאפשר לו בלא צירוף ונימא דס"ל להראב"ד כההיא דירושלמי דמעשרות, ולא תליא הא בהא, מ"מ הרי הרמב"ם שם פסק כן גם בכבישה דמהני שלא מדעת חברו ואמאי [לא השיג](#) שם [הראב"ד](#) וצ"ע. ועי' בחידושי ר"ח הלוי שכתב בביאור דעת הרמב"ם והראב"ד דאזלו לטעמייהו, דהרמב"ם לטעמיה דפסק בפ"ז מהלכות ביכורים ה"ט אבל שני ישראלים שעשו כך וחזר כל אחד אחר שחלקו והוסיף על חלקו עד שהשלימו לשיעור הרי יז

64. [אבן ישראל הלכות מעשה הקרבנות פרק יד הלכה יד ד"ה \[יד\] ואחד](#)

משמחה, כלומר אין חובת השמחה תלוי' בה כמו שפרש"י שם והוא סתמא דגמ' כאב"י וצ"ע, עוד תמה שם על שיטת הראב"ד דס"ל בפרק א' מה' חגיגה ה"א כאב"י דאשה אינה מחוייבת בשמחה, א"כ בודאי לדידי' אשה אינה עוברת בבל תאחר, וא"כ אמאי [לא השיג הראב"ד](#) כאן אמש"כ הרמב"ם דכן עוברת בבל תאחר וצ"ע. ועי' בשאג"א סי' ס"ו תמה על דעת הראב"ד במה דס"ל דאשה אינה מחוייבת בשמחה, מסוגיא דנדרים דף ג' ע"א דילפי' התם מהיקשא דלנדור נדר נזיר להזיר, מה נדרים עובר בבל תאחר

65. [אבן ישראל הלכות כלים פרק א הלכה ה ד"ה ובהכי יתבאר](#)

נמי כההיא מתני' דפ"ג דכלים בפ"ח מה' כלים הי"ד דחבית שנקבה וסתמה בזפת ואח"כ נשברה אם יש בחרס הסתום בזפת כדי להחזיק רביעית ה"ז מקבל טומאה עיי"ש, הרי פסק דסתימת זפת כן מהני ודברי הרמב"ם סתרי אהדדי וצ"ע, עוד צ"ע אמאי [לא השיג הראב"ד](#) מההיא דפ"ג דכלים וצ"ע. ואשר יראה בזה דהנה הרמב"ם פסק בפ"ט מה' כלים ה"ב וז"ל חמש מדות בכלי חרס וכו' ניקב כמוציא זתים טהור והרי הוא ככלי גללים ואבנים שאין מקבלין טומאה, ועדיין כלי הוא חשוב להציל בצמ"פ עד שיפחת רובו

66. [אבן ישראל הלכות כלים פרק א הלכה ה ד"ה ואשר יראה](#)

כיון דלא חזי למילתיה נתבטל שם תוך מהכלי, בזה שפיר מהני לן גם סתימת זפת דעל ידו נתהוה התוך חזי למילתיה, אף דזפת אין לו דין חיבור ולא נעשה כגוף הכלי חרס, מ"מ הרי איכא דין תוך על הכ"ח, וא"ש דעת הרמב"ם, וכן מיושב היטב מה [דלא השיג הראב"ד](#) מהאי דינא דחבית שנקבה וסתמה בזפת, אכן אכתי צ"ע דעת הרמב"ם מהא דכתב הרמב"ם בפ"כ מה' כלים ה"ה חבית שנקבה וסתמה בזפת יותר מצורכה הנוגע בצורכה טמא וביתר מצורכה טהור עכ"ל, הרי דעת הרמב"ם דגם הנוגע בזפת נטמא,

67. [אבן ישראל הלכות גניבה פרק ב הלכה יב ד"ה אלא דדעת](#)

דיהיב כל מה דמחוייב מדאורייתא וכו' עיי"ש, ונראה דבהא פליגי נמי הרמב"ם והראב"ד, ודעת הראב"ד כהרמ"ה דכל מה דמהני תפיסה בקנס בזה"ז הוא מתקנת חכמים ולכן ס"ל דכ"ז הוא בודאי קנס, היינו היכא דהוא מחוייב בודאי, משא"כ בספק קנס, ולכן [לא השיג הראב"ד](#) אלא בפ"ב מגניבה ובפ"ח מה' עבדים דמיירי הרמב"ם בספק קנס עיי"ש, משא"כ דעת הרמב"ם כהרא"ש דתפיסה מהני מצד הדין דמדאורייתא מחייב ליה, והיינו כמש"נ דדעת הרמב"ם כשיטת רש"י וכמ"ד בירושלמי דקנס מתחייב תיכף

68. **אבן ישראל הלכות גזלה ואבדה פרק ט הלכה ו ד"ה [ו] גזל**

ושבחה ופירא כלומר אע"פ שצוה לכתוב אחריות צריך להמלך על השבח עכ"ל, ומדכתב ורב סבר אחריות סתם אף על השבח, משמע להדיא כמש"כ המ"מ בדעת הראב"ד דגם לדעת רב דקיי"ל כותיה לא אמרינן גבי שבח אחריות ט"ס, ולפי"ז צ"ל דהא **דלא השיג הראב"ד** בפכ"א מה' מלוה ה"ג על מש"כ שם הרמב"ם וז"ל ולמה יטרוף בע"ח חצי שבח מן הלוקח וכו' מפני שהמוכר כותב ללוקח בשטר שאני מחויב לך בקרן ובעמל שתעמול ובשבח שתשביח וכו' ואפילו לא כתב כבר נודע שזה דין המוכר עם הלוקח

69. **אבן ישראל הלכות מכירה פרק ט הלכה ב ד"ה ובהכי יתבאר**

ע"ז וס"ל דיסוד דין חילול נמי דין קנין הוא ולכן הוא דתמה מאי חוזרת והרי היא תחת ידו, היינו דע"י החילול קנהו כבר ומאי שייך חוזרת וכמש"כ, אלא דאי נימא דדעת הראב"ד דליכא תרי דיני מכירה גבי הקדש וגם חילול הקדש יסודו מדין קנין, צ"ע אמאי **לא השיג הראב"ד** כאן אמש"כ הרמב"ם דהקדש חוזר בו ואינו מקבל מי שפרע, מההיא דקדושין וכמו שתמה הרשב"א. ונראה לומר, דהנה אמש"כ הרמב"ם כאן דאם הגזבר נתן דמים של הקדש אע"פ שלא משך הפירות חוזר וכו', כתב הראב"ד וז"ל

70. **אור הישר הלכות ברכות פרק ט הלכה ב ד"ה [ב] ואם**

[ב] ואם היה ממין חיה וכו'. הנה האי מין חיה משמע דקאי נמי על המור שזכר בהלכה א' אלא דשם איירי בנהנה ממור גופו והכא איירי בנהנה מן המוגמר של המור, אבל בכל אופן הכא **לא השיג הראב"ד** על רבינו כמו שהשיג עליו בפ"א ה"ג מכלי המקדש עיי"ש, משמע דדעתו נמי שמברך עליו ואעפ"כ אין מכניסין אותו למקדש בין סממני הקטרת, ועיין חתם סופר חלק או"ח סי' ל"ט ובכסא דהרסנא לבשמים ראש סי' ח'.

71. **אור שמח הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק י הלכה ז ד"ה אמנם כל**

ערבית של חול ופתח באתה חונן ונזכר שהוא של שבת תו אינו פוסק, דאיהו עמד להתפלל תפלה שהיא נגד קרבן צבור, וכן הוא, דאי לאו כבוד צבור הוי ליה להתפלל י"ח נגד איברים של התמיד, אם כן לא נשתנה הדבר מצבור ליחיד, ואם כן אתי שפיר **דלא השיג הראב"ד** בזה דהדין דמשלים הברכה, כיון דהשאר ברכות דלא קבלו הצבור עליהם גם כן הוי נגד קרבן צבור. ודו"ק. והנה תפלת ערבית בשבת כיון דהוא נגד איברים ופדרים של תמיד של ע"ש הלא אין איברים של חול קרבין בשבת (שבת כד, ב)

72. **אורח מישור הלכות נזירות פרק ט הלכה ה ד"ה והשתא אתי**

נסכא דאל"כ ל"ל למימר אבל סוואר של קורות לא הו"ל למימר אבל כלי לא אבל איהו פסק כת"ק לכך לא איצטרך למיכתב סוואר של קורות כן נראה לפענ"ד ליישב דברי הרמב"ם והוא נכון למעין בשיטת הגמרא דהפשט הוא בגמרא כן ולכך **לא השיג הראב"ד** עליו בזה כלום.

73. **ביאור חדש מספיק הלכות שבת פרק יב הלכה יז ד"ה [יז] לפיכך**

כפשוטה, וכת' הה"מ והכונה להם בזה הוא שענין התחומין מתבא' במקומו ופשוט הוא דלא עדיף שבת להיתר מי"ט ואם בי"ט הכלי שיש להם בעלים לא ילך חוץ לתחום כ"ש בשבת, וידוע שאין הל' כריב"נ וכן דעת הראב"ד והר"ז ז"ל, ע"כ. וכ"נ מאחר **שלא השיג הראב"ד** ז"ל לרבי' כאן משמע דהוא סבור כמותו, וע' פ"ה היל' י' מה' י"ט ומ"ש שם בס"ד:

74. **בית המלך (ביום) הלכות יסודי התורה פרק ט הלכה א ד"ה ובהיותי בענין**

לא ישובתו וגם אטו נאמר בל תוסיף בב"נ ועי' ירושלמי בפ"ק דתרומות ופי"ג דיבמות הלכה א' ובפנ"מ שם דמפרש דהירושלמי קאי על קטן, אכן מהירושלמי משמע שם דקאי אעכו"ם ע"ש, גם מ"ש שם דבשוחט קדשי עכו"ם בחוץ חייב כרת ומייתי רא' ממאי **דלא השיג הראב"ד** על הרמב"ם ז"ל במ"ש שחיי"כ ע"ש ולא הזכיר שזה הוא מחלוקת ר' שמעון ור' יוסי וע' ברמב"ם

פי"ח ממעשה קרבנות, ועיין במשנה למלך פרק י' מהלכות מלכים מ"ש אי ב"נ מוזהרים על בל יחל ואכמ"ל: ומה שכתב עוד הגאון שליט"א בצפנת

75. בית ישחק הלכות ברכות פרק ה הלכה א ד"ה עוד כתב

לפי מ"ש הכנה"ג שם שכן י"ל מדברי הרשב"א שהביא מהרי"ק ז"ל יעו"ש ועיין בכללי השיירי כנה"ג אות מ"ד ודוק. עוד כתב הרשב"א ז"ל וברייטא דקתני וכו' אפי' אכל וכו' ודקתני בן מברך לאביו וכו' וכן דעת הראב"ד עכ"ל ותמה עליו הרב הנזכר דא"כ למה לא השיג הראב"ד כאן על דברי רבינו ועוד קשה לו דמדברי הראב"ד לקמן בהט"ו שכתב ז"ל וברייטא וכו' וכן אשה ועבד במקרין אותו וכו' יעו"ש ואי כמ"ש הרשב"א בשמו אמאי כלל אשה בהדי עבד לומר דצריך לאוקמי במקרין אותו הרי באשה חייבת

76. בן שלמה הלכות כלי המקדש פרק א הלכה ב ד"ה [ב - ג

ולא מיאוס משמע דס"ל בדעת הראב"ד דלדידה אית ביה טומאה ואתמאה דהרי אמרו בחולין דף קכ"ח דבשר הפורש מן בהמה או חיה טמאה או אפי' מן שרץ דאינו מטמא דדוקא במותם כתיב וכו' פ"ה הר"מ פ"ב משאר אבות הטומאות ה"ב ופ"ד שם ולא השיג שם הראב"ד וא"כ איך יעלה על הדעת שהראב"ד ס"ל דבחיים אית משום טומאה וכו' וא"כ אין תירוץ הרמב"ן עולה לדבר הזה עכ"ד. ולדידי אחר המחילה רבה לק"מ ואדרבא דבריו תמוהים במה שהניח יסוד זה דמתשובת הרמב"ן מוכח דס"ל בדעת הראב"ד

77. בני שמואל הלכות יום טוב פרק ה הלכה י ד"ה וראיתי להלח"מ

דקשיא ליה תרתי למ"ל י"ל כמו שכתבו התוספות וכדפרישית ולעולם הילכתא כר"י בין באדם בין בכלים ופסק הר"א ז"ל כסוגיית דפרק משילין דמסתבר טעמא זה הנראה לי יותר נכון וק"ל: וראיתי להלח"מ ז"ל שהקשה עוד להר"א ז"ל וז"ל קשה דאמאי לא השיג הראב"ד על רבינו בטעם זה שנתן בגזירה בעלים וכו' עכ"ל יעו"ש ולא ידענא מנ"ל להלח"מ שאין השגת הראב"ד אכולה דינא דכתב רבינו ותו נראה לי דאף לפי שיטתו לק"מ דסובר הראב"ד דבהא לא יכולתי להשיגו דאפשר דמאי דאמרינן בגמרא אמר ר'

78. דרך אמונה - ביאור ההלכה הלכות תרומות פרק ב הלכה ח ד"ה * התלתן אע"פ

בתרומה שאינה נפדית מוטב להמתין עד אח"כ שיאכלם כדרך אכילה ולא למהר לאכלן מלילות ומ"ש בירו' מותר לאכלה צמחונין הכונה ג"כ שיש במע"ש ג"כ קולא שמותר לאכלה צמחונין ואין זה הפסד משא"כ בתרומה שלא התירו זה והטעם כנ"ל ומה שלא השיג הראב"ד כאן על רבנו כי כשיבשו לגמרי מודה הראב"ד שאינה ראוי' אלא לחפיפה ול' רבנו כאן אפשר לפרש כשיבשו לגמרי ולכן לא השיג כאן. והר"ש והרא"ש במע"ש מפרשים דהמשנה קמ"ל דמותר להאכל צמחונים ואין זה נקרא אין דרכו לאכול

79. דרך אמונה - ביאור ההלכה הלכות תרומות פרק ז הלכה טז ד"ה * אבל דרך

לטעמי' שכ' בה' שופר פ"ב ה"ב עמש"כ רבנו דאנדרוניוס מוציא את מינו וכו' הראב"ד דזהו רק לדעת מי שאמר דאנדרוניוס ברי' בפ"ע היא אבל מי שאמר חציו נקבה הוא אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו כעין מי שחציו עבד וחציו ב"ח וקשה למה לא השיג הראב"ד בפ"ה מה' ברכות ה"ז עמש"כ רבנו דאנדרוניוס מזמן למינו דלמאי דס"ל דאנדרוניוס חציו נקבה לא אתי צד נקבה ומפיק לצד זכר כמו בשופר וח"א אמר דשאני שופר דכל תערובות של קול אחר פוסל בו דבעינא כולי תקיעה בחיובא כמ"ש

80. דרך אמונה - ציון ההלכה הלכות שמיטה ויובל פרק ג ס"ק (קצא)

(צא) במ"ד יום+ (קצא) ועי' ראב"ד ור"ש משנץ תו"כ בהר פ"א שכתבו דסגי בל' יום אך אפשר דלטעם מונין מודו דצריך מ"ד יום כיון דהטעם משום ערלה ולכן לא השיג הראב"ד כאן על רבנו ועי' רש"ס כ"ב ב':+. (קצא) היינו י"ד יום של קליטה ול' יום שיחשב שנה:

81. דרך המלך (רפפורט) הלכות ציצית פרק ג הלכה ט ד"ה [ב] טומטום

חייבין בכולן מס'. עי' בדברי רבינו פ"ג מה"ל מילה ה"ו שכל וכן אנדרוגינוס אין מברכין על מילתו מפני שהוא אינו זכר ודאי, והראב"ד השיג על רבינו וכתב אם אנדרוגינוס ספק מברך עליו מפני שהוא ס' דאורייתא ועל ספק דאורייתא מברכין. וצ"ע אמאי [לא השיג הראב"ד](#) בכאן, ועי' בראב"ד פ"ג מה"ל מגילה ה"ה שהשיג ג"כ על רבינו בזה ובכאן שתק מכלל דאודי אודי ל' בזה. והנלפענ"ד דהנה בטו"א חגיגה (דף ד') על מה דפרכין שם איצטרך קרא למעוטי ספיקא הקשה הא ודאי אי לאו קרא דממעטין

82. הלכה למשה הלכות נזקי ממון פרק יב הלכה יג ד"ה ועוד קשה

מעשה ראשון כשהרחיב זה הבור ומהיכא תיתי לטעות בזה כיון דהאחרון מיעט הבלו ועשה אדרבא מועלת לבור. גם מ"ש הסמ"ע שם ואם מהצד שחפר הראשון וכו' פי' אף כשמת מההבל לשון אף אינו מדוקדק דבמת בחבט חייב האחרון לבד ותימה הוא איך [לא השיג הראב"ד](#) ז"ל על רבינו בזה כנראה דניחא ליה סברתו כדקי"ל בכל מקום שלא השיגו סובר כמותו כמ"ש במקו"א. וראיתי להרב פרישה ז"ל שרצה ליישב למה שהקשה לרבינו ז"ל במ"ש שהוא הקריב היזק בור זה דרוצה לומר כיון שפשע בבור זה והקריב

83. הלכה למשה הלכות גניבה פרק ב הלכה יב ד"ה הב' הוא

תפיסה בכה"ג דהוי ספק דדינא אי חייבו רחמנא או לא אבל בקנס שהוא פחות ממה שהזיק כגון פלגא נזקא דקי"ל דהוא קנסא כמ"ש בפ"ב מהלכות נזקי ממון אפי' בספק מודה לרבינו דאם תפס לא מפקינן מיניה דהרי כתב רבינו ז"ל כן שם בפ"ק ובפ"ב [ולא השיג](#) עליו [הראב"ד](#) ז"ל כלום וכ"ש בספק דממונא כמ"ש הרב המגיד ז"ל. הג' הוא סברת הנמוק"י ספ"ק והרמ"ה שהביא הרא"ש ז"ל שם בסוף פ"ק והחומ"מ סוף סימן שמ"ט דבכל קנס דקי"ל אם תפס לא מפקינן מיניה היינו דוקא כשיעור מנזקיה או בציר

84. הלכה למשה הלכות גזלה ואבדה פרק י הלכה ט ד"ה האף אמנם

והי"ל משלו בלי קפוח פרנסתו יודה רבינו ז"ל דאין שומעין לו דתואנה הוא מבקש כמ"ש הראב"ד ז"ל ולזה הוצרך להביא כאן דינא דשדרו ממתיתבא דיכול לומר טול ולעולם דבין שדה העשויה ליטע כאין עשויה ליטע יכול לומר טול. ובזה אפשר לישב [דלא השיג הראב"ד](#) ז"ל לרבינו דזה כמו שהשיג להרי"ף וכמו שהקשה הרב מהר"א ששון ז"ל בסימן רכ"ד ומה שישב שם אינו מעלה ארוכה יעו"ש אבל במ"ש נחא דאפשר לפרש דברי רבינו כדברי הרא"ש ואף הראב"ד ז"ל אפשר דיודה בזה וכן ראיתי להר"ב פרישה

85. הר המורה הלכות איסורי מזבח פרק ג הלכה י ד"ה ואין כבע"מ

דאיתא בש"ס דאינו דומה לבע"מ היינו לענין להתקדש ע"י תמורה דבע"מ נתקדש ע"י תמורה משא"כ דברים אלו דהם דומים ממש לבע"מ דאם אמר הרי אלו קרבן אין זה כלום ואם אמר הרי אלו לעולה ימכרו לצרכי עולה ולכן לקמן פ"א מהל' תמורה הי"ז [לא השיג הראב"ד](#) על רבינו וכמש"כ הלח"מ (ויש שם ט"ס וצ"ל ובמש"כ רבינו חילוק זה גבי תמורה בפ"ב מהל' תמורה (ט"ס וצ"ל בפ"א) לא השיג שם הר"א וכו' וק"ל) ומש"כ מרן דרבינו יהיב טעמא למה אין לוקין ע"ז יעו"ש באמת הוא תמוה דהא כבר יהיב רבינו

86. חידושי ר' חיים הלוי הלכות אישות פרק ב הלכה ט ד"ה והנה ברמב"ם

ובפ"ב ביאר דהרמב"ם לטעמיה דס"ל דהא דבנים הרי הם כסימנים הוא רק משעת לידה ובעודה מעוברת שפיר יכולה למאן, והראב"ד ס"ל כדעת יתר הראשונים דבנים הרי הם כסימנים משעת עיבור וזהו שהשיג דממאנת אין לה בת, אלא דצ"ע דלמה [לא השיג](#) זאת [הראב"ד](#) בפ"ב שם, דשם הוא עיקר הך דינא ברמב"ם דהרי הם כסימנים רק משעת לידה, ולמה השיג רק הכא בפ"ט, וצ"ל משום דהתם בפ"ב אכתי לא בריא מילתא בדעת הרמב"ם דאינה גדולה רק משעת לידה, די"ל דהא דכתב הבת שילדה הוא

87. חידושי ר' חיים הלוי הלכות ביאת המקדש פרק א הלכה טו ד"ה אלא דצ"ע

האולם ולמזבח שוה לשאר כל העזרה, ומדשרי לשתויי יין ופרועי ראש וקרועי בגדים בכניסה לשאר כל העזרה, א"כ ש"מ דאיסור ביאתן הוא רק בהיכל מדבר תורה, ובין האולם ולמזבח אין איסור כניסתן רק מדבריהם, וממעלות דרבנן. אשר לפ"ז צ"ע למה לא השיג הראב"ד גם בבעלי מומין, כיון דבין האולם ולמזבח שוה לשאר כל העזרה, א"כ הרי בעל כרחך דגם בעלי מומין אין איסור כניסתו שם רק ממעלות דרבנן, וצ"ל דסמך על מה שהשיג בפ"א גבי שתויי יין, כיון דתרווייהו חד מילתא הויין, וחדא השגה היא

88. חלקו של יוסף הלכות מאכלות אסורות פרק ו הלכה א ד"ה ולפי"ז מבואר

אם כן חזינן דשעור זה עדיין חשוב בת אחת שוב כאן הדין הוא שיכולים לחייבו משום כך בשעור זה של רביעית משום דעדיין נחשב בת אחת והבן. ולפי"ז מבואר היטב דכאן השיג הראב"ד שצריך להיות שתיה בכדי אכילת פרס ובהל' מאכלות אסורות לא השיג הראב"ד על מש"כ הרמב"ם גבי דם דמצטרף בכדי שתית רביעית לפי"ז לק"מ דגבי הך דדם שם מחייב הרמב"ם משום שותה ובשתה רביעית לכך אף הראב"ד מודה דהשעור כדי שתיית רביעית אבל כאן דמחייב הרמב"ם באם שתה כזית וסובר הראב"ד

89. יד המלך (לנדא) הלכות מכירה פרק כב הלכה טו ד"ה והשיג עליו

על לשון יהיה הקדש דהוי כמו ינתן להקדש ובינתן הוי דעת הראב"ד דלא אמר כלום, אבל באתן גם הראב"ד מודה דחייב לקיים דבריו מדין נדר. ובפ"ו מהלכות ערכין [הלכה לא] גם רבינו כתב לשון זה דאמר הרי עלי להקדישו דחייב לקיים דבריו, ובאמת לא השיג הראב"ד עליו שם, דלשון הרי עלי הוי כמו אתן ובאתן גם הראב"ד מודה לדעת רבינו, אבל כאן כתב רבינו דגם ביהיה חייב ליתן, ולשון יהיה הוא כמו ינתן, ובינתן לא שייך חיוב נדר דאין לשון זה לשון נדר כלל. אמנם בגוף השגת הראב"ד לא ידעתי מקום

90. יד המלך (לנדא) הלכות שכירות פרק ב הלכה ח ד"ה והנה בדיון

קרקע אינו כקרקע, ועבור כך לא היה ניחא לו בפירושו של רבינו שתובעו ממון הכשר נזק החפירות, דתביעת ממון זה כתביעת מטלטלין הוא ואין בכלל פטור שבועת קרקע כלל. והנה בדיון זה שכתב כאן דאין השומרין צריכין בחיוב שבועתן להודות במקצת לא השיג הראב"ד מאומה, וזה מורה דגם דעת הראב"ד בזה הוא כדעת רבינו דעירוב פרשיות כתיב כאן, וכל דין מודה במקצת אינו רק במלוה אבל בפיקדון גם כופר הכל חייב. ולפי זה קשה לדעת הראב"ד שסובר שתי ענינים אלה יחד, דהמיעוט דמיעטה

91. ידי אליהו הלכות אישות פרק כא הלכה ט ד"ה [ט] האשה

שהאשה היא שכורה עם הבעל בכל שעה אבל הוא אינו שכור עמה אלא בשעה שמתעסק בצרכיה ע"כ. והדבר תמוה דאטו נעלם ירושלמי זה מהראב"ד ז"ל דמשמע בהדיא דהוי תקנה דאי מדין שמירה בבעלים מה צורך לטעם שלום הבית: אלא יראה לי דלא השיג הראב"ד אלא על מה שכתב רבינו בעת שעשתה מלאכותיה דמשמע דדוקא בעת עשית מלאכותיה ולא בשעת בטלתה ממלאכה ועל זה השיגו דלבשעת עשית מלאכה לא אמרו כן בירושלמי דפשיטא דפטורה מדין שמירה בבעלים ואם אמרו תקנה זאת

92. ימי שלמה הלכות כלי המקדש פרק ט הלכה א ד"ה אמ"ה עבדו

שם כיצד סדר כתיבה בב' שיטין עיי"ש ולפי"ז נראה להכריח כגירסת רבינו כמ"ש הרב אמרי בינה ז"ל וכך היתה נוסחתו לפני הראב"ד ז"ל דאי כמ"ש לפנינו לא היה שתיק מלהשיגו וכבר כתב שם בסמוך מרן החבי"ב ז"ל דזה כלל גדול מסור בידינו דכל היכא דלא השיג יד הראב"ד על רבינו ושתיק ליה אודויי אודי ליה עיי"ש וה"נ כיון דגלי לן דעת הראב"ד ז"ל כמ"ש בירושלמי אי אמרת דגירסתו ככתוב לפנינו לא הוה שתיק ליה אלא ודאי על כרחך צ"ל דגירסת רבינו לפנינו כמ"ש הרב אמרי בינה ז"ל. ובסדר כתיבה

93. כתר המלך הלכות מעשה הקרבנות פרק יד הלכה יד ד"ה [יד] הקדיש

בפ"א מהל' חגיגה דרבינו סובר כאב"י דאשה בעלה משמחה דא"כ היאך פוסק הכא דאיכא בל תאחר וטעמא בעי ע"ז מ"ט פוסק רבינו כר"ז נגד אב"י שהוא בתרא. ועוד הקשה הלח"מ הכא על הראב"ד ז"ל כיון דחולק על רבינו דפוסק כר"ז נגד אב"י א"כ מ"ט לא השיג הראב"ד הכא על רבינו דפוסק דאשה עוברת על בל תאחר כיון דהוא פוסק כאב"י ליתא בל תאחר והניח בצ"ע. ונ"ל לבאר כן תחלה ניישב קושית הלח"מ על הראב"ד כן דהנה השאג"א שם הביא ראיה לדעת רבינו דאשה עוברת על בל תאחר

94. כתר המלך הלכות מעשה הקרבנות פרק יד הלכה יד ד"ה וניחא עתה

אי נימא דאין חייבת בשמחה והגמ' בר"ה דקמבעי ותיפול דאיתא בשמחה או דקאי אליבא דר' שמעון דס"ל דנשים בראשון רשות או על שאר קרבנות כמ"ד שאינה יכולה להקריב בע"פ ושפיר אבל מקשה בנדרים על חטאת יולדת משום ע"פ. וניחא עתה מה דלא השיג על רבינו הראב"ד ז"ל הכא לענין בל תאחר דאפ"ל דזה דכתב דאחד האיש ואחד האשה קמ"ירי בחטאת יולדת וכדומה ממחוסרי כפרה דמשום ע"פ עוברת על ב"ת ולא משום שמחה דהיא חייבת ולהכי השיג רק בהלכות חגיגה על מה שכתב

95. כתר המלך הלכות מעשה הקרבנות פרק יד הלכה יד ד"ה והנה לפי

יולדת דגבה ודאי איתא ב"ת דהא המשנה לא קחשיב ב"ת משום זה ולא משכחת לה רק בחטאת יולדת דמביאה כפרתה משום ע"פ נמי ואף דלא איתא לכפרה כמבואר. והנה לפי מאי שחידש הטורי אבן דשנה בלא רגלים לכו"ע איתא אף בנשים שפיר ניחא שלא השיג הראב"ד ז"ל על רבינו גבי בל תאחר דאפ"ל דגם הראב"ד ס"ל כן דאיכא ב"ת גבי נשים ומשכחת ליה שעבר שנה תמימה אבל בזה שפוסק שם בהל' חגיגה דאיתא בשמחה שפיר משיג כמבואר. ועוד יש לומר כן על פי מה דאיתא בספרי פרשת

96. לחם אבירים הלכות מאכלות אסורות פרק יב הלכה טו ד"ה ועוד קשה

גם אהלכה כ"ט דכתב שם אם נתערב סתם יינם ביין ה"ז אסור בשתיה וימכור הכל חוץ מדמי יי"נ שבו ולמה לא הקשה הראב"ד גם בזה ממתניתין דאגרדום, ואפשר לדחות ראיה זו דשם הלא כתב רבינו נתערב א"כ אפשר לומר שלא היה ניצוק לכן לא השיג הראב"ד אבל בהל' כ"ח דכתב שם אם עירה משמע דהיה ניצוק לכן הקשה כנ"ל. ולפי מ"ש דרבינו מ"ירי בפט"ז הכ"ט בנפסק הקילוח א"כ קשה מאי אשמעינן בזה הלא אפילו ביי"נ ממש ג"כ מותר בנפסק הקילוח, אולם יש לומר דהכא מ"ירי דמעה מחבית

97. לחם יהודה הלכות שופר סוכה ולולב פרק ו הלכה יב ד"ה ובהשגות כתב

כבר יושב ועל פי זה קשה לי במ"ש הרב המגיד וז"ל ואני אומר שאין טעמו מספיק למנהגנו הרי שנכנס לישב בה על דעת שלא לאכול לדבריו יברך מעומד ע"כ. והרי כתבנו דישיבה דאין בה אכילה אין בה ברכה ומה שייך לומר מעומד לכך י"ל דהמ"מ הבין מדלא השיג הראב"ד על רבינו אלא על זמן הברכה אימתי תהיה אם קודם שישב או אחר כך משמע דבגוף הדין דכל זמן שנכנס לישב מברך מודה לרבינו דס"ל כותיה ולעולם גם מנהג מקומו של הראב"ד היו נוהגין לברך בכל ישיבה אף שאין בה אכילה ומה שלא

98. מטה אפרים הלכות סנהדרין פרק ה הלכה יז ד"ה ועוד נראה

דאישתמיט מיניה מ"ש הרא"ש בסוף פ"ק דב"ק דשם מקשה ליה להראב"ד ודחה סברתו יעו"ש. ועוד נראה להקשות לכל הני רבוותא בתראי והוא דלדברי כולם הראב"ד חולק על הרי"ף לדעת הטור והא ליתא שהרי רבינו פוסק כסברת הרי"ף ממש ולא השיג שם עליו הראב"ד כלל ואי כדבריהם שהראב"ד חולק על הרי"ף אמאי לא השיג עליו כדרכו דסובר בהא כדעת רבינו שהוא כסברת הרי"ף והרי"ף והראב"ד קיימי בחד שיטה כמ"ש ועיין בסמ"ע שכתב על מ"ש הב"י בשלחנו הטהור וז"ל אע"פ שהדיינין וכו' עד

99. מטה אשר הלכות נזקי ממון פרק ט הלכה א ד"ה עוד כתב

אם שיירו משויר תנאי היא וכו' אבל מכאן נראה דאי אפשר לומר כן לדעת רבינו משום דהוא סובר כאן דעובר ירך אמו הוא מ"מ הוא נכון לדעת הרב אברהם ז"ל עכ"ל, משמע מתוך דבריו דס"ל להראב"ד ז"ל דעובר לאו ירך אמו. ומן התימה עליו שהרי [לא השיג](#) עליו [הראב"ד](#) במ"ש בפ"ד מתמורה, ובפס"ו ממעשה הקרבנות ובפ"ט מהל' נזקי ממון ובפ"א דמכל הני דוכתי משמע דסבירא ליה דעובר ירך אמו ומדלא השיגו משמע דסבירא ליה כותיה. ואפשר דסמך על מה שיכתוב בפ"ז מהל' עבדים: ואחר

100. מטה אשר הלכות נזקי ממון פרק יא הלכה ז ד"ה וגם מורי

בד"נ שוב אין לו בעל, והשור ברח תיכף ולא השביח כלל, ברם אם לא ברח השור אחר שדנהו ד"נ ע"ז מקשה מהיכן משתלם אי מן הבעל אין לו בעל ואי מן השור הא מענין את דינו, לזה אמר מרידיא שהשביח בין אחר שדנהו ד"נ לדנהו ד"מ, ובזה [לא](#) ידעתי מה [השיג](#) לו [הראב"ד](#) ז"ל שהר"ם ז"ל לא חייש לעינוי דינו. ועל מ"ש הראב"ד ז"ל עוד והשיג לו מההיא דתם למה אין דנין ד"מ אחר שדנהו ד"נ וכו' עיי"ש ונראה קושיא עצומה, לענ"ד נראה שיאמר הרמב"ם שמ"ש הגמ' רידיא עליא דמרא הוא פי' דכל רידיא

101. מכתם לדוד הלכות חגיגה פרק א הלכה א ד"ה וכפי זה

בקרבן אלא שתעלה עם בעלה וזהו החיוב שמוטל עליה הוא לעלות עמו כשירצה לשמחה והוא עליו מוטל החיוב לשמחה בשלמים אמנם עליה אין מוטל אלא לעלות עמו וכמו שפי' בדברי אב"י אלא דהרמב"ם ז"ל לא ביאר דבריו וכמ"ש הכ"מ ז"ל ולהכי [לא השיג](#) [הראב"ד](#) ז"ל להרמב"ם ז"ל דפי"ד מהל' מעשה הקרבנות דגם הראב"ד ז"ל מודה בזה מטעמא דכתיבנא דסתמא דש"ס פליג עליה דאב"י בהא. וכפי זה סליקו להו פסקי הרמב"ם ז"ל על נכון ודברי מרן ז"ל כראי מוצק וה' יראנו מתורתו נפלאות אמן:

102. מעשה רקח הלכות שבת פרק ו הלכה א ד"ה ולדברי רבינו

נקטינן לקולא דאם כן תקשה עליה מאיסור אמירה לנכרי לסרס כמ"ש פט"ז דאיסורי ביאה והיא קושיית הרה"מ על אותה גירסא ורבינו בפ"ט מהלכות מלכים כשמנה שבעה מצות שנצטוו בני נח לא מנה סירוס משום דלא קי"ל כרבי חדקא. ואם איתא אמאי [לא השיג](#) עליו [הראב"ד](#) ז"ל שם דלמה אסר הסירוס והתיר החסימה ותו דבפרק א' דכלאי זרעים דין ו' פסק רבינו דאסור לישראל להניח לכותי שירכיב לו אילנו כלאים והיינו לומר לו כן כמ"ש הרב כ"מ שם ואמאי לא השיג עליו הראב"ד ז"ל. וממה שלא השיב עליו

103. מעשה רקח הלכות שבת פרק ו הלכה א ד"ה ולדברי רבינו

דלא קי"ל כרבי חדקא. ואם איתא אמאי לא השיג עליו הראב"ד ז"ל שם דלמה אסר הסירוס והתיר החסימה ותו דבפרק א' דכלאי זרעים דין ו' פסק רבינו דאסור לישראל להניח לכותי שירכיב לו אילנו כלאים והיינו לומר לו כן כמ"ש הרב כ"מ שם ואמאי [לא השיג](#) עליו [הראב"ד](#) ז"ל. וממה שלא השיב עליו בההיא דמטיל מום בבכור ע"י גוי כמ"ש פ"ב דבכורות י"ל דהתם משום חומרא דקדשים הוא וכמ"ש הרא"ש ז"ל. ותו תמהתי הפלא ופלא דרבינו בריש הלכות כלאים כתב וז"ל ומותר לומר לכותי לזרוע לו כלאי

104. מעשה רקח הלכות מגילה וחנוכה פרק ג הלכה ו ד"ה [ו] אלא

הלל דרבנן מבעיא וכן ציין הרב המגיד ז"ל ומרן ז"ל הקשה עליו ועל הראב"ד ז"ל ועוד יש להקשות ממ"ש רבינו פ"א דהלכות אישות דקידושי כסף הוו מד"ס ושם מוכרח לומר דאף לדבר שהוא מן התורה גמור אלא שאינו מפורש נקרא מד"ס ולא ידעתי למה [לא השיג](#) עליו [הראב"ד](#) לפי שיטתו כאן ודוחק לחלק דהתם הוי ג"ש וכאן הוא מפורש מדברי קבלה לפי דעתו ז"ל ועיין להרה"מ שם ודברי רבינו נראים נכונים בטעמם וכמ"ש מרן ז"ל שם וגם מהסוגיא דפרק היה קורא מוכח דלדברי קבלה קרי מדרבנן שהרי

105. מעשה רקח הלכות מגילה וחנוכה פרק ד הלכה ט ד"ה ומותר להדליק שפוסק מנר לנר לא הו"ל לכתוב טעם זה וצ"ע ע"כ. ואישתמיטיה מהרב דברי הרב לח"מ ז"ל דהאריך בזה ותיירץ לקושיא זו שני תירוצים נכונים עיין עליו עוד הקשה הרח"א נר"ו דבפ"ג דתמידין ומוספין פסק רבינו במנורה על ידי פתילות ארוכות ולמה לא השיג עליו הראב"ד ז"ל וצ"ע ע"כ. ונראה לומר דנשמר הראב"ד ז"ל משום דעכ"פ נר חנוכה לא הויא אלא מדרבנן משא"כ המנורה של בית המקדש דהויא מדאורייתא והש"ס דפריך ממנורה לנר חנוכה היינו לפי הס"ד דע"י קינסא בנר חנוכה איכא מאן דאסר ואהא

106. מעשה רקח הלכות כלאים פרק א הלכה ג ד"ה ומותר לומר קושיית הראב"ד באיסור אמירה לגוי עדיין לא נתרצה על נכון מכל שכן שרבינו פסק בסוף הלכות שכירות אמר לגוי חסום פרתי ודוש בה וכו' אסור וכו' ע"כ והרב המגיד ז"ל הביא שם שיש גירסא בדברי רבינו אומר לגוי וכו' כלומר שהוא מותר עיין עליו. אמנם מדלא השיג עליו הראב"ד ז"ל כמ"ש כאן משמע דהיה גורס כגירסתינו גם בפט"ז דאיסורי ביאה הל' י"ג אסר רבינו לומר לגוי לסרס בהמה שלנו ובפרקין הל' ו' אסר לישראל להניח הגוי שירכיב לו אילנות כלאים ובפ"ט הל' ב' אסר לישראל ליתן בהמתו לגוי

107. מעשי למלך הלכות בית הבחירה פרק ו ד"ה ולדעתי דבריו שנית דכבר מחולל שנטמא אחר שנזר זה אינו דאין שייך ע"ז בחזקת שנטמא מעת שנזר ורק בכהן דאם נטמא אפי' בקטנותו ג"כ כבר מחולל שפיר הוא בחזקת ט"מ ומחולל שבוודאי נטמא כבר פ"א מעת שנולד ולכן לא לקי כשטימא עצמו שנית ולכן לא השיג הראב"ד בפ"ב דנאמר דלא ילקה דבחזקת ט"מ דע"ז אין ברור שנטמא מעת שנזר ורק לעיל השיג הראב"ד דגם בא"י עכ"פ אסור להזיר כיון דכולנו ט"מ ע"כ משום דס"ל דגם להבא הוא בוודאי שלא יכול לזיזהר שלא ליגע ולכן אסור להזיר אבל רבינו לית לי' זה

108. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות קריאת שמע פרק ג הלכה ה ד"ה [ה] דברים [ה] דברים של חול. עיין בהשגות. ועיין כ"מ דמצאנו רחום בצדיק והוא על דרך צדיק חונן ונותן. מיהו בלא זה אין זה ראיה כ"כ דמ"מ שם תואר הוא כמו נאמן אפילו לא מצאנו במקרא רחום בהדיוט. ותו למה לא השיג הראב"ד על רבנו פ"י מהל' יסודי התורה ה"ה. אין זה אלא דהראב"ד סובר דגם שלום ודאי נמחק ואפ"ה אסרו עולא בבית המרחץ ומדמה הראב"ד רחום לשלום. וא"כ עדיפא הו"ל להראב"ד להקשות קושיית הכל"מ והלח"מ למה השמיט רבנו איסור שאילת שלום. ובאמת נראה דרבנו הוקשה לו

109. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות שבת פרק ח הלכה ה ד"ה וגרוגרת אחד שבת בביאור פסיק רישא ועיין פ"ז ה"ב: וגרוגרת אחד מג' בביצה וכו'. עיין בהשגות ובכ"מ בשם הרמ"ך ודברי הרמ"ך תמוהים במ"ש ועוד שהוא בעצמו פירש וכו' דבהדיא ביאר רבנו בהל' שביתת עשור ובהל' חמץ ומצה ובהל' צרעת שיעור פרס ג' ביצים. ומדלא השיג עליו הראב"ד בכל הנך דוכתי נראה דמודה לרבנו בהא דפסק כר' יוחנן בן ברוקה אלא דמשיג כאן משום דס"ל דבהכרח גרוגרת גדול מכזית כדמשמע בר"פ המוציא ובהכרח כזית גדול משליש ביצה מסוגיא דכריתות דף י"ג דקאמר אין בית

110. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות שביתת עשור פרק ב הלכה ד ד"ה [ד] אכל [ד] אכל מעט וכו'. עיין פרק י' מהל' תרומות ה"ב בהשגות ומדלא השיגו הראב"ד כאן י"ל דשאני הכא דקים להו לרבנן דבשוהה טפי מכדי שתיית רביעית לא מייטבא דעתיה מיהו קשה למה לא השיג הראב"ד פ"ד מהל' מאכלות אסורות ה"ט ואולי דמשו"ה השיג הראב"ד רק בפ"י מהל' תרומות הואיל שמצא בתוספתא דפסחים בכדי אכילת פרס וא"כ כיון דבתוספתא יש שתי דיעות הו"ל לסמוך על מה שנראה במסכת כריתות ועיין במ"מ ולח"מ וה"ר מנוח תירץ דכל היכי דשיעור שתיית פחות מרביעית

111. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות חמץ ומצה פרק ב הלכה יא ד"ה [יא] שני
נשאלין בב"א או בזאח"ז משא"כ לענין ביטול דאורייתא דינן כטהרות דאורייתא דאפילו נשאלין
בזאח"ז טמאין וה"ה דצריך ביטול ולא כמו שנדחק הלח"מ שהראב"ד גורס בדברי רבי יוסי בין כך
ובין כך טהורין דזה אינו דהא בפ"ט מהל' אבות הטומאה ה"ב לא השיג הראב"ד על רבנו ומה
שהקשה המל"מ על הראב"ד דהאיך יליף ביטול מטומאה דשאני טומאה ברה"ר דספק רה"ר
טהור יש ליישב דרק ספק טומאה ברה"י היא דילפינן מסוטה משא"כ כל הספקות הם מד"ס
מסברא כמ"ש לעיל ה"י (ויש ליישב

112. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות איסורי ביאה פרק ח הלכה ט ד"ה [ט] אין
לפי דעת הראב"ד בספר בעל הנפש שהובא בטור יו"ד סי' קפ"ט דאין האשה קובעת לה וסת
אלא א"כ יהיו כלם בעונה אחת דהיינו ביום או בלילה וקס"ד שתבדוק ביום או בלילה קמ"ל דבו
ביום חשיב מעיין פתוח ואיננה קובעת וסת ביום ראייתה (ומש"ה לא השיג הראב"ד על רבנו) אי
נמי דקמ"ל לאפוקי מדעת הראב"ד בס' בעל הנפש. וכיון דסתם גמ' הכי מפרשת מתני' דלא
כר"פ ורב הונא בריה דר"י אלא דבתוך ימי נדתה לא בעי בדיקה נדחו דברי האמוראים דלקמן
ונתבאר פסק רבנו: ומש"כ רבנו שהן י"א

113. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות שחיטה פרק יא הלכה ה ד"ה [ה] וכן
ע"י משמוש היד הוא סמוך לעור הריאה ומחזקין ריעותא דמסתמא בשעה שנכנסה מתוך
הסמפון לבשר שהוא ספוגי ורך יצא ונקב עור הריאה הרך משא"כ בסמפונות שקשין קצת אין
אומרים מסתמא ניקב הסמפון אלא תולין דנקיט ואתי) ומ"ש הלח"מ למה לא השיג הראב"ד פ"ז
מהל' שחיטה ה"י דכתב רבנו דכשמוציא הליחה צריך לבדוק הסמפון שתחתיה ונדחק לחלק בין
בועה אחד או ב'. ונ"ל פשוט דהתם קס"ד הראב"ד שבדק שמא ניקב סמפון לחברו ואולם בדיקה
שבכאן ודאי מתפרשת לדעת הראב"ד

114. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות שחיטה פרק יא הלכה ה ד"ה [ה] וכן
הראב"ד שבדק שמא ניקב סמפון לחברו ואולם בדיקה שבכאן ודאי מתפרשת לדעת הראב"ד
שמנפחה בפושרין אי נפיק זיקא דרך הסמפון ולזה הוקשה לו דמה בכך שניקב הסמפון לתוך
הבועה דהא לא ניקב לחברו. ועדיפא הו"ל להלח"מ להקשות למה לא השיג הראב"ד פ"ז מהל'
שחיטה ה"ג על לשון אפילו ניקב לחברו ובהכרח קס"ד הראב"ד התם בכוונת רבנו כפי תירוץ
הריב"ש שהביא שם הכ"מ והנכון בכוונת רבנו כמ"ש:

115. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות נזירות פרק ט הלכה יח ד"ה [יח - יט]
[יח - יט] מת שהיה מושכב וכו'. בד"א במהלך ברגליו וכו'. ובהשגות וכתב הכ"מ ונראה
שכך היה מפרש הראב"ד כו' ורבנו מבואר מדבריו כו'. ובמחילת כבודו לא דק דכיון דלא השיג
הראב"ד על רבנו פ"ו מהל' קרבן פסח ה"א אלמא דאף הראב"ד גורס אבל טעון או רכוב אפילו
בנזיר ועושה פסח טמא אלא דבא להשיג על מ"ש רבנו ואע"פ שהיא טומאה ידועה וכמ"ש
הלה"מ. גם מ"ש הכ"מ ואכתי איכא למידק וכו' ונדחק לתרץ דאפשר לעבור שם ע"י הדחק כו' לא
נהירא והעיקר כמ"ש פ"ו מהל' נזירות

116. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות ערכין וחרמין פרק ה הלכה יז ד"ה [יז] וכן
של עבד או חמור זה מכור לך משלימין ביניהן ראש פרה זו מכור לך לא מכר אלא ראשה ולא
עוד אפי' אמר ראש פרה זו הקדש לא הקדיש אלא ראשה ע"כ וכיון שהגמ' והתוספתא אחדים
אין לבדות מלבנו ג' אחרת כמ"ש הלח"מ. גם הוקשה להלח"מ למה לא השיג הראב"ד בפ' כ"ז
מהל' מכירה לפי גירסתנו. ותו קשה מאי בעי הראב"ד בזה במ"ש והעמידה שם בקדשי מזבח.
וליישב כל זה נראה ברור דהראב"ד פכ"ז מהל' מכירה לא בא להשיג אלא לבאר מנ"ל לרבנו
לחלק במכירה בין אבר שהנשמה

117. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות תרומות פרק א הלכה יא ד"ה ועיין לקמן

עיי"ש ומשנ"ה הוצרך לאוקים בסוריא דבארץ ישראל אפילו מרחינהו עכו"ם חייב מדבריהם אפי' לא נתחייבה. מיהו סובר הראב"ד דלא שייך גזרת בעלי כיסין אלא היכא שהיה של ישראל בתחילה או ביד ישראל באמצע אפילו לא נתחייבה ביד ישראל ומשנ"ה [לא השיג הראב"ד](#) על רבנו כן דבפירות שלא היו של ישראל מעולם לא שייך למגזר שיתלה פירותיו בעכו"ם דאטו ברשיעי עסקינן אלא דלקמן הי"ג השיגו דכל שהיה יד ישראל באמצע איכא למגזר שלא יחלקו בין הביאו שליש ביד ישראל או לא ויתלו

118. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות תרומות פרק יא הלכה כא ד"ה ובזה נסתלקה

דנדרים ופסחים דטבל קיל מתרומה כנ"ל והאיך לא שת לבו דבהדיא מסיק בנדרים שאם רבו הגידולין שרי. וליכא למימר דהראב"ד מפרש שנוייה דמס' נדרים כפרש"י דגידולין שלשיים הוא דמותרים ומשיג על רבנו דקשרי גידולין שניים כשרבו. דכיון [דלא השיג הראב"ד](#) לקמן פ"ו מהל' מעשר ה"ו משמע דמודה לרבנו דגידולין שלשיים דטבל אסורים. וא"כ אכתי תקשה ליה מטבל אתרומה. ואולי שגם הראב"ד מחלק בין טבל דהוה דבר שיש לו מתירין לתרומה כנ"ל אלא שהבין בדברי רבנו דגידולי תרומה הרי הן

119. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה טו ד"ה [טו] שחטה

[טו] שחטה וכו'. ובהשגות א"א לא ידעתי וכו'. ודברי הכ"מ תמוהים ועיין בלח"מ [ומדלא השיג הראב"ד](#) על רבנו פ"ח מהל' אבות הטומאה ה"ה נראה דאין כוונת הראב"ד להשיג על רבנו אלא מתמיה על הש"ס דלמה קמה הבעיא לענין טומאה ולא פשטו מדר' אמי אמר ר' אלעזר ולזה תירץ דשמעתתא דלא כרבינא אי נמי דאיירי לענין כפרה אבל אין כוונתו כלל להשיג על רבנו דרבנו לשיטתו דפסק פ"ח מהל' אה"ט ה"ה לקולא שפיר סתם דבריו אף לענין אכילה. שחטה וכו'. עי' לח"מ, ובאמת לפי מה שכתבתי

120. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות טומאת מת פרק יב הלכה ו ד"ה [ו] ארונות

קבר ממש שהוא בבנין הנזיר מגלח עליו וכמ"ש רבנו פ"ב מהל' טומאת מת ה"ט דקבר ממש שהוא בנוי וסתום מטמא במגע ובאהל דין תורה ומקרא מפורש או בקבר עיין פ"ו מהל' נזירות ה". ועיין פ"ג מהל' אבל ה"ד דכהן שנכנס לבית הקברות לוקה [ולא השיג שם הראב"ד](#). ונראה ברור דודאי מודה הראב"ד דכהן המאהיל על קבר שהוא בנין קבוע בקרקע וסתום ה"ז לוקה דאטו יחלוק על פסוק מפורש אלא כוונתו דקבר סתום שאינו קבוע בקרקע אלא כעין ארון שהרי יכול לטלטל את הארון ממקומו דינו כגולל

121. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות מקוואות פרק ג הלכה יט ד"ה גם מה

אלו היה יין אדום היה דיהה אבל מתני' דכלי שיש בו מי חטאת איירי שנטמא תוכו משנ"ה בעינן רוב מים לחומר ולפ"ז שפיר משיג הראב"ד דתירוצ' של רבא לר"י אבל לרבנן א"צ לאוקים ברייתא דדלי יין לבן בכלי שנטמא אחוריו. גם מה שהקשה הלח"מ למה [לא השיג הראב"ד](#) בהל' פסולי המוקדשין אין זה קושיא מכרחת דנהי דריש לקיש מוקי מתני' כר' יהודה ואיהו ס"ל כרבנן הא אן לא קי"ל כר"ל אלא כר' אלעזר דפליג בזבחים דף ע"ט וס"ל פיגול ונותר וטמא שבללן אין איסורין מבטלין זו את זו ולפ"ז שפיר קי"ל

122. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ט הלכה יג ד"ה [יג] - יז

הי"ד אשה אומרת וכו' דבפסולים אין הפרש בין בת אחת לזה אחר זה ולשון מכחישים שבהל' ט"ז מתפרש בבת אחת והראב"ד לא השגיח בזה שדקדק רבנו בלשונו דבהל' ט"ו והי"ז לא כתב לשון מכחישים דאיירי בזה אחר זה. ועיין פ"א מהל' סוטה דשם [לא השיג](#) עליו [הראב"ד](#) כל ההשגות דלא שייכי אלא לפי לשונו דפה:

123. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות זכיה ומתנה פרק א הלכה יא ד"ה [יא] כל

דהא בפיסלא ליקא ק"ו. שנית דלמה פסק רבנו כרב אסי ודלא כרבין דס"ל אף לפיאה ולטומאה אבל לענין שבת לא וכמו שהעיר הלח"מ לקמן הי"ב ותמה גם על הראב"ד דלא השיג על רבנו בהל' שבת ופיאה וטומאה. איברא הנוסח שבפנים נכונה דמעולם [לא השיג הראב"ד](#) על מ"ש רבנו דמצר וחצב מפסיקין רק לנכסי הגר שהרי המ"מ לא העיר בזה והמעין ברי"ף שהעתיק יתיב רב אחא בר עויא קמי' דר' אסי ויתיב וקאמר משמיה דר' יוסי בר חנינא חצובה מפסיק בנכסי הגר אבל לענין פיהא וטומאה לא וכו',

124. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות סנהדרין פרק ט הלכה ב ד"ה ותו דהא

בלשון רבנו). והאמת כמ"ש התוס' יו"ט דצ"ל אמרו י"ג זכאי וי"ב חייב זכאי פי' שזה שאמר איני יודע חזר ולימד זכות דבהכי כל דברי רבנו מרווחים. וכן נראה דודאי גם הראב"ד היה גורס בדברי רבנו אמרו י"ג זכאי וי"ב חייב הרי זה זכאי דמשו"ה [לא השיג הראב"ד](#) לעיל אלא מקום תפיסתו כמו שמציין המגדל עוז היו אלו כנגד אלו וכו' עד שבעים ואחד כתב הראב"ד זה אי אפשר ע"כ דמקום תפיסתו על מ"ש רבינו או שהיו המחייבין יתר אחד בלבד דסובר הראב"ד דהתינח אם היו י"א מזכין וי"ב מחייבין וכל

125. מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות עדות פרק ח הלכה ה ד"ה [ה] אחד

[ה] אחד הכותב עדותו על השטר וכו'. הראב"ד השיג ב' השגות. הראשונה נמשך לשיטתו דלעיל ה"ד ומה שהקשה הלח"מ למה [לא השיג הראב"ד](#) בפרקין ה"א נראה לענ"ד דלק"מ דודאי מודה הראב"ד דאסור להעיד על חתימת יד עצמו דהו"ל רק עד אחד על חתימת ידו וכמבואר בירושלמי הביאו התוס' כתובות דף כ' ע"ב בד"ה ור' יוחנן דכל שאין זוכרין המלוה אפי' לרבנן הר"ז צריך לצרף עמהן אחד מהשוק דשפיר י"ל דעד אחד טועה וסובר שהוא חתימת ידו והוא מזויף ולא פליג הראב"ד אלא הכא כל

126. עבודת הלוי הלכות בית הבחירה פרק ו ד"ה כתב הרמב"ם

שביארתי לעיל לק"מ דרבינו סבר גבי קדשים קלים הנאכלים בירושלים דבירושלים אף הגגין ועליות נמי נתקדשו לכן שפיר כתב הרמב"ם שם דהחלונות ועובי החומה נתקדשו אף בלא שוו לקרקע העזרה כיון דהגגין ועליות נמי קדשי ע"ש ואתי שפיר מדוע [לא השיג הראב"ד](#) שם גבי מעשר שני על הכ"מ כיון דסבר דגגין נמי קדשי ע"ש בכ"מ פרק ב' מעשר שני הלכה ט"ז שהקשה מדוע השמיט הרמב"ם גבי אכילת מעשר שני דכתב עובי החומה כלפנים ולא הזכיר דמיירי בבר שורא. ולפי דברינו ניחא גבי מעשר

127. עבודת המלך הלכות עבודה זרה פרק ו הלכה י ד"ה אלא כל

בכת"י ברלין הנוסח הרחקה יתירה עשו שנאמר כל עץ, והוא מבואר להדיא שהוא רק מדרבנן, והוא אסמכתא בעלמא וכמ"ש לעיל דבנין בית לא נזכר כלל בספרי. אלא כל האכסדראות והסבכות היוצאות מן הכותלים שהיו במקדש של אבן היו [לא](#) של עץ. [השיג](#) עליו [הראב"ד](#) ז"ל וזה לשונו א"א לשכת העץ בית היתה, בימה של עץ שעושין למלך בשעת הקהל לשעתה היתה וכן גזוזטרא שהקיפו בעזרת נשים בשמחת בית השואבה לשעתה היתה ע"כ. והנה עי' בכ"מ ונמשכו אחריו המחברים ז"ל שביארו

128. פרי האדמה הלכות חגיגה פרק ב הלכה יד ד"ה [יד] האומר

[יד] האומר הרי עלי תודה שאצא בה ידי חובתי לשם חגיגה חייב להביא תודה ואינו יוצא ידי חגיגה שאין חגיגה באה [אלא](#) מן החולין. [השיג](#) על זה [הראב"ד](#) ז"ל א"א לא גרסינן שאצא בה אלא ואצא בה דלאו כל כמיניה וכו' אבל אמר שאצא בה יכול להתנות דאדעתא דהכי נדר ע"כ וכתב מרן ז"ל דרבינו גריס בש"ס שאצא בה בלשון הבעיא ואף על פי כן אינו יוצא בה דכיון שאמר הרי עלי תודה נתחייב בה וכי הדר אמר שאצא בה לאו כל כמיניה עכ"ל. והנה לשון הש"ס הוא במסכת יום

129. צפנת פענח הלכות אישות פרק טז הלכה כו ד"ה [כז] האשה
[כז] האשה שאמרה כו'. עיין בהשגות ועי' לעיל פרק ד' הי"ג ולקמן בפרק י"ב מהל' גרושין
הלכה ד' ושם [לא השיג הראב"ד](#) ז"ל:

130. קהלת יעקב הלכות שבת פרק יט הלכה כד ד"ה [כד] במה
כשהיו בהן רצועות והן מקושרין וכו'. כתב הרב המגיד ז"ל וטעמא דתפלין חדשות שאינו
נזקק להן הוא מפני שא"א לו לקשרן בשבת ע"כ. ויש לתמוה לדידן דקי"ל דעניבה בשבת מותרת
וכמו שפסק רבינו בפרק י' מהל' אלו הל' ה' והוא מוסכם [מדלא השיג הראב"ד](#) ז"ל שם א"כ לדידן
חדשות אמאי אסור ליענבינהו מיענב וכמו שהקשו בגמ' וקאמר דר' יהודה לטעמיה אבל לדידן
דלא קי"ל כר"י בעניבה א"כ חדשות אמאי אסור ואין לומר דלדידן דקי"ל דעניבה בשבת מותרת
ס"ל כרב חסדא דקאמר זאת

131. שולי הגליון - פני מנחם הלכות ברכות פרק ו הלכה ב ד"ה ועי' לקמן
על רחיצתן ואם אכל דברים יבשים אין טעון ברכה שאין אלא משום רפואה, וכן
חברתי בחיבורי ועיקר עכ"ל. ועי' לקמן פ"א ה"ד [ולמה אין מברכין על נטילת ידים
באחרונה, מפני שלא חייבו בדבר זה אלא מפני הסכנה וכו']. ושם [לא השיג הראב"ד](#).

132. שו"ת הרדב"ז (ללשונות הרמב"ם) הלכות עבודה זרה פרק ה הלכה א ד"ה ואני אומר
וגו' נלכה ונעבדה היינו עקירת הגוף וביטול מקצת דעכו"ם נמי התם כתיב כי דבר סרה על ה'
להדיחך מן הדרך ואפי' מקצת דרך וכן כתב רש"י ז"ל הא למדת כי לכל ענין עכו"ם הוקש מסית
לנביא המדיח ולא לשאר דברים ונמצאו דברי הרב ז"ל מחוורין והיינו [דלא השיג](#) עליו [הראב"ד](#)
ז"ל. א"נ איכא לתרוצי דהתם בפרק ט' איירי באומר כך צוה לי האל ואם תעשו ואם תחדלו
ולפיכך מיתתו בחנק כשאר נביא השקר והכא איירי במדיח ממש. וזה נראה לי נכון. והנראה
לענ"ד כתבתי:

133. שו"ת הרדב"ז (ללשונות הרמב"ם) הלכות שחיטה פרק א הלכה כב ד"ה תשובה בזה
פסק באותו הפרק דצריך לבדוק הסכין מג' רוחותיה. תשובה בזה הלשון נפל מחלוקת בין
הראשונים כי רבינו יעקב היה כתוב בספרו ליבן סכין באור ושחט בה שחיטתו פסולה. והר"ן ז"ל
היה כתוב בספרו שחיטתו כשרה וכן אני אומר שהיא סברת הרמב"ם ז"ל [מדלא השיג](#) עליו
[הראב"ד](#) ז"ל שהוא ז"ל סובר שחיטתו כשרה ואם איתא דבספרו היה כתוב שחיטתו פסולה היה
משיגו כדרכו. והכי משמע נמי כיון דמימרא דר' זירא ליכא מאן דפליג עלה בהדיא אע"ג דאסיקנא
דצריכה בדיקה אתלת קרנתא מ"מ תירץ

134. שו"ת הרדב"ז (ללשונות הרמב"ם) הלכות חובל ומזיק פרק ו הלכה א ד"ה [א] על
והיתה חזקה ומהודקת מודה הרב בזה שהוא פטור לפי שהוא אונס גדול וזהו שכתב שזו מכה
בידי שמים היא אפילו בזו חייב הראב"ד ז"ל דמאי שנא מישן ומרוח שאינה מצויה והרב עצמו
תירץ קושיא זו וכתב שזו מכה בידי שמים היא ולפיכך אני סובר [שלא השיג הראב"ד](#) ז"ל על זה
ואיננה בקצת ספרים. אבל תמהתי על המגיה שהוא רגיל לחטט אחרי דברי בעל מגדל עוז
שכתב לתרץ השגת הראב"ד ז"ל ודקא מקשה מאי שנא ודאי שנא ושנא דבסולם הוה ליה לעיוני
ולתבונן בהם מה שאין כן ברוח ובישן

135. שלל דוד הלכות יום טוב פרק ג הלכה יא ד"ה [יא] תנור
מוקי לה בקדירה חדשה ואמאי לא הזכירה רבינו שלפי מ"ש הרב המגיד כאן ניחא דלא הזכיר
שם רבינו קדירה חדשה משום שהוא ז"ל סבור כלישנא דצריך לחסמן ולהאי לישנא אין חילוק בין
חדשים לישנים כמו שפסק כאן ע"כ. וקשה לי על זה דא"כ מה [שלא השיג הראב"ד](#) על רבינו כאן
הוא משום שמסכים על דעת רבינו דאזיל כלישנא בתרא דצריך לחסמן וכיון שכן היאך השיג עליו
שם בקדירה דבעי חדשה וי"ל דהראב"ד סובר כיון דשם דהזכירו חדשה דמשמע דבקדירה הוא

136. שם יוסף הלכות מלוה ולוה פרק ג הלכה ב ד"ה וגם לפי

ואפשר שהוא מבין בדברי רבינו דאיירי אפילו עבר ומשכנה במזיד עיין לקמן ד"ה וראיתי בספר וכו'. וגם לפי דברי המגדל עוז שהביא השגת הראב"ד זו על הל' ב' דמיירי בכלי אוכל נפש לפי נוסח ההשגה אין לתמוה על הראב"ד תמיהת הר"ב לח"מ שהרי לא השיג הראב"ד אלא על אותם מקצת הכלים שנתנה בהם התורה רשות לחבול כלי היום בלילה וכלי הלילה ביום דכיון דנתחייב באונסיו למה ילקה וזה ברור הוא. ומ"ש עוד בסוף דבריו דמדברי הרב המגיד משמע דהראב"ד פליג בין אאלמנה בין אכלי אוכל

137. שמן המשחה הלכות אישות פרק כא הלכה ט ד"ה [ט] האשה

בהשגות והרב המגיד הביא משם הרשב"א דכתב דהירושלמי הוא כדברי רבינו וראיתי למהר"א גאליפאפה בספר ידי אליהו בתיקון ס"ג דף כ"ה ע"ד דכתב והדבר תמוה אטו נעלם הירושלמי זה מהראב"ד ז"ל דמשמע בהדיא דהוי תקנה וכו' אלא יראה לי דלא השיג הראב"ד אלא על מ"ש רבינו בעת שעשתה מלאכותיה דמשמע דדוקא בעת עשיית מלאכותיה ולא בשעת בטלתה ממלאכה ועל זה השיגו דלבשעת עשיית מלאכה לא אמרו כן בירושלמי דפשיטא דפטורה מדין שמירה בבעלים ואם אמרו תקנה זו היינו

138. שמן המשחה הלכות זכיה ומתנה פרק יב הלכה ו ד"ה כל היכא

המחבר מדלא אמר רבינו כדרכו ברוב המקומות כנראה דאין דעתו נוחה בזה כנודע דכך דרכו ברוב המקומות שכותב המחבר הלכה למשה בהלכות מכירה דף צ"ד ג' ע"כ וכעת לא מצאתי להרב הנזכר היכן כתב כן שבמקום שציין לא כתב מזה כלל. כל היכא דלא השיג הראב"ד על רבינו ס"ל כוותיה כן דייק מהרשב"א שהביא הכ"מ פ"י דרוצח הרב החביב בתשובה חו"מ ח"א סוף סי' ק"א וכתב שכ"כ משפט צדק ח"א סי' י"ח וכ"ג ובח"ב סי' מ"ט ומוהר"י הלוי וספר הזכרונות יעו"ש, ובכנה"ג בכללים בדרכי הפוסקים

139. שער המלך הלכות עירובין פרק ח הלכה ח ד"ה ולדעת רבינו

שיהיו מקבלין עדות החדש כל היום כולו כו' ומקדשין יום למ"ד בלבד נראה בהדיא שדעתו ז"ל שלא כדעת רש"י ז"ל דסבירא ליה דאף לאחר תקנת ריב"ז תקנה ראשונה לא זזה ממקומה ואם באו מן המנחה ולמעלה נוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש ומדלא השיג עליו הראב"ד ז"ל משמע דהכי ס"ל וא"כ עכצ"ל דס"ל דעיקר טעמא דב' י"ט של ר"ה דקדושה אחת הן הוא משום שמא לא באו עדים כלל והיו עושין ב' ימים מדין קדושה א' ולא מכח ס' וכמ"ש התוס' ליישב פרש"י וכ"כ בס' ידי אליהו שזה דעת רבינו וכיון

140. שער המלך הלכות יום טוב פרק ה הלכה י ד"ה אמנם במ"ש

מדעת הרמב"ן שפסק דלא כר"י דס"ל דאפי' בשעת הדחק אסור: אמנם במ"ש רבינו דמותר להוליכו על ידי זה כמה מילין בשבת ומשום דס"ל דחפצי הפקר הן קונין שביתה בהא ודאי פליג עליה הראב"ד ז"ל וס"ל דאינו יכול להוליכו אלא עד אלפים אמה ומה שלא השיג עליו הראב"ד שם הוא משום דסמך על מה שהשיג בהלכות י"ט כי שם ביתו כנ"ל פשוט והרב לח"מ נתקשה בזה והניחו בצ"ע ולעד"נ כדכתיבנא ודו"ק: ובגופא דשמעתתא דקאמר התם במאי קמפלגי מ"ס בירא דהפקר' הוא ומ"ס בירא דשותפי כו'

141. שער המלך הלכות אישות פרק ט הלכה טו ד"ה וראיתי להרב

באשת ישראל וברצון כלום יש לה כתובה ולדעת הראב"ד איפכא הו"ל להקשות דכיון דאין אדם מע"ר אינה נאמנת ואמאי קתני דיוצאת ונוטלת כתובה ומהיותר תימה שהרמב"ם ז"ל פסק דבאומרת טמאה אני ברצון אינה נאמנת ואבדה כתובה ולא השיג עליו ולדעת הראב"ד ה"ל להשיג עליו ולומר דלא אבדה כתובתה מטעמא דאין אדם מע"ר דומיא דעוברת על דת יהודית

יע"ש שהניחו בצ"ע ולפי מ"ש דבריו נכונים דבאומרת טמאה אני ליכא למימר אין אדם מע"ר משום דאיכא למימר דלטובה קא מכוונא

142. שער המלך הלכות ביכורים פרק ו הלכה יט ד"ה [יט] העושה

לשאר עושה עיסה לחלקה בצק אמנם במאי דס"ל לר"י דהממרח כריו של חבירו שלא מדעתו חייב בהא ודאי מודה הראב"ד דקי"ל כותיה דר"י וראה שרבינו ז"ל פ"ג מה' מעשר דין ז' פסק כר"י דהגומר פירותיו של חבירו שלא מדעתו נטבלו למעשר ולא השיג עליו הראב"ד שם משמע דהכי ס"ל ואם כן טעמא דמתניתין דנשים שנתנו לנחתום כו' פטורה מן החלה ע"כ היינו משום דכיון דמנשים רבים הם לא שייך למיחש לאימלוכי כלל והו"ל עושה עיסה על מנת לחלקה בצק ופטורה ויש לי מן התימא על מרן כ"מ

143. שרשי הי"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ג הלכה יג ד"ה נקטין מהכא

הגוים דמשמע דאי לאו טעם זה לא היו אוסרין גבינות הגויים וע"ז כתב שאין אנו צריכין לכך שאין הקושיא צריכה תי' כלומר דבלא"ה היו אוסרין אותם בדבר של גויים לא הלכו בהם חכמים בטר נתנית טעם וכ"כ מרן החבי"ב בס' הנז' ובהכי אתי שפיר שלא השיג הראב"ד אלא עמ"ש ומפני זה כו' ולא עמ"ש אבל המעמיד בעור קיבת נבילה כו' דבהא אזיל ומודה הראב"ד וכדכתיבנא וכן לא השיג על רבינו כאן בפ"ג משום דאיכא למימר דחדא מתרי או מתלת טעמי נקט אבל בפ"ט דקאמר ומפני זה אסרו גבינות

144. שרשי הי"ם הלכות עדות פרק יב ד"ה וראיתי להרב

וברצון כלום יש לה כתובה כו' ולדעת הראב"ד אדרבא איפכא הו"ל להקשות דכיון דאין אמע"ר אינה נאמנת ואמאי קתני דיוצאות ומהיותר תימא שהרמב"ם פסק בפכ"ד מה' אישות הל' י"ח דבאומרת טמאה אני ברצון אינה נאמנת והפסידה כתובתה ולא השיג עליו הראב"ד ולדעתו הי"ל להשיגו ולומר דלא אבדה כתובתה מטע' דאין אמע"ר דומיית דעוברת על דת יאודית והצריך עיון יע"ש ולע"ד מה שהוקשה לו מקושית הש"ס איקשייא לא לשיטת הראב"ד ז"ל לבד קשייא דאף לשיטת הר"ן והריטב"א החולקים על

145. תפארת מנחם הלכות אישות פרק כד הלכה כג ד"ה מב ועתה

איצטרך לאשמוענין טובא דלא נימא כיון דעתה אין נ"מ לכהונה לא שווי' חד"א כאשר באמת כן הוא לדעת האומרים בטעמא דשווי' חד"א דהוא משום נדר וכמו שנתבאר. ומעתה על שני הדינים שכתב הרמב"ם באשת ישראל ובאשת כהן על דין הראשון לא השיג הראב"ד ואדרבה אמר שדבר חכמה אמר אכן בדין השני באשת כהן השיג מטעם אמתלא לכן כתב דאין שמועתו מכוונת אבל בא"י דלא שייך אמתלא מודה והה"מ בא מתחלה להציל רבינו מעיקר השגת הראב"ד בדין השני באשת כהן וכו' דבפי'

146. טור חושן משפט הלכות חזקת מטלטלין סימן קלח

שלו לא מהני ליה דהודאת בעל דין כק' עדים דמי כתב הרמב"ם ז"ל שאם חזר האחר ותקפה מיד זה התוקף אע"פ שצווח מתחילה ועד סוף יחלוקו כבתחילה ע"כ ונראה כיון שזכה התוקף^(א) מתחילה משום הודאתו של זה אין האחר יכול לתוקפה ממנו בלא ראייה וכן השיג עליו הראב"ד ז"ל וי"א דלא הוי שתיקה כהודאה אלא בפני ב"ד אבל שלא בפני ב"ד לא הוי כהודאה שלא חש לצווח וא"א הרא"ש ז"ל היה אומר שאפילו שלא בפני ב"ד נמי הוי כהודאה כיון שהיה בפני עדים: ח באו לפני ב"ד כששניהם אדוקין בה

147. טור חושן משפט הלכות גזילה סימן שסא

קנה^(א) ולדעת הרמב"ם צריך ליתן הדמים אבל ר"י פירש שאפילו הדמים א"צ ליתן: ה וכתב הרמב"ם בין שנתיאשו הבעלים קודם שמכר או נתן בין נתיאשו אחר כך קנה וא"א הרא"ש ז"ל פירש דוקא שנתיאשו קודם קנה אבל מכרה או נתן קודם לא קנה וכן השיג עליו הראב"ד: ו ולא

הוי שינוי רשות א"כ שמכרו או נתנו לאחר אבל אם בא אחר ונטלו מבית הגזלן שלא מרצונו כאילו נטלו מבית הבעלים אם ירצה הנגזל גובה מהראשון או מן השני או אם ירצה יגבה חצי מזה וחצי מזה ואם פרע השני לראשון או

148. טור חושן משפט הלכות נזקי ממון סימן שצ

בד"א שיש בו זרעונים דהשתא הוי אורחיה אבל אין בו זרעונים הוי שינוי ולא דיינין ליה השתא ואם תפש גוף המזיק גובין הימנו רביע והרמב"ם כתב שאף אם אין בו זרעונים משלם חצי נזק שהוא משונה ולא נהירא דכיון שהוא שינוי דצורות אינו משלם אלא רביע וכן השיג עליו הראב"ד: ג' תרנגול שהיה הולך ושבר כלים דרך הילוכו אורחיה הוא ומשלם נזק שלם היה חוטין או רצועה קשורה ברגליו ושבר בה את הכלי אם גררה ושברה דרך הילוכו הוי כגופו ומשלם נזק שלם זרקה ושבר בה את הכלי משלם ח"נ בד"א

149. טור חושן משפט הלכות חובל בחבירו סימן תכ

לו לא אמדוהו אלא נותן רפואתו של כל יום ויום ועלו בו צמחים מחמת המכה או נסתרה אחר שחיתה חייב לרפאותו וליתן לו דמי שבתו עלו בו צמחים שלא מחמת מכה אינו חייב לרפאותו ולא ליתן לו דמי שבתו והרמב"ם כתב חייב לרפאותו ופטור מדמי שבתו ולא נהירא וכן השיג עליו הראב"ד עבר על דברי הרופא והכביד את חליו אינו חייב לרפאותו וצריך לשכור לו רופא ואם יאמר החובל אני ארפאך או יש לי רופא שירפאך בחנם אין שומעין לו שיאמר הנחבל כשאר הרופא מצפה לקיבול שכר אינו מעיין כל כך

150. בית יוסף חושן משפט סימן שצ אות ט ד"ה ומ"ש רבינו

ומ"ש רבינו על דברי הרמב"ם ולא נהירא דכיון שהוא שינוי דצורות אינו משלם אלא רביע וכן השיג עליו הראב"ד. בפרק ב' מהלכות נזקי ממון (ה"ט):

151. דרישה חושן משפט סימן עב אות נ"א

(ס"ט) עיי"ש. אבל מסיק בית יוסף שם דליתא אלא בכל ענין צריך שבועה בנקיטת חפץ עיי"ש ועיין מה שאכתוב עוד בסמוך: והראב"ד כתב כו'. זה לשון מורי ר"ש ז"ל (מהרש"ל בביאורו לטור) עיין במגיד משנה פרק י"ג דמלוה ותמצא שמשמע שמעולם לא השיג הראב"ד על זה והדין דין אמת וכמו שכתבתי בספרי פרק חזקת הבתים סימן מ"ו עכ"ל. ורצונו לומר דשם כתב המגיד משנה טעם על דברי הרמב"ם והגאונים ובסוף דבריו כתב זה לשונו ויש שיבוש בלשון הספרים וכן כתב בהשגות א"א יש כאן שבועים

152. דרישה חושן משפט סימן צז אות טז

ונכנס לבית הלוא דשם כתב בהדיא השב תשיב ומיניה נלמד גם לדין חבלת בגד אלמנה וכלי אוכל נפש. ובידוע דהרמב"ם נמשך בדבריו אחר לשון הגמרא וגם הגמרא לא הזכירה בפירוש דדין חזרה בהו דוקא לעת הצורך. ומהאי טעמא נמי צריך לומר דלא השיג הראב"ד אדברי הרמב"ם בשני דינים הראשונים במה שכתב דאם נשרף לוקה כמו שהשיג עליו הראב"ד בדין ד' בנכנס לביתו ומשכנו דלא קיים השב תשיב דלוקה והשיג עליו הראב"ד וכתב על זה שבוש הוא שנתחייב באחריות כדכתיבנא לעיל ועיי"ש

153. ב"ח אבן העזר סימן קל אות ג

להביא עדי מסירה דאתו ב"ד למימר פשיטא דסומכין על עדי חתימה כיון דנתמלאו הב' שיטין בתנאי וליכא ריעותא בגט א"כ מסתמא נעשה בהכשר בפני עדי מסירה ובא לידה כמצותו וכמו שנתבאר לעיל ריש סימן קכ"ד (עמ' קכו): ומשמע ודאי דלא השיג הראב"ד אלא בזה שהרחיק אויר ב' שיטין כדמוכח ממה שכתב חוכך אני בזה להחמיר וכו' דאלמא דוקא בזה אבל בדין הראשון כשלא חתם למטה דניכר פיסולו טפי גם הראב"ד סבירא ליה להכשיר בעדי מסירה וכן כתב המרדכי סוף פרק ב' דגיטין. והכי

154. ב"ח חושן משפט סימן תכ אות (ז)

לראיית ר"י מכל מקום ר"י יש לו להחזיק סברתו מטעם דדמי לגרמא בנזקין ודו"ק ובזה נתיישב דלא קשה מה שהקשה בית יוסף לדברי רבינו דבתשובה זו משמע דכר"י סבירא ליה דליתא אלא כדסבירא ליה לרבינו: לא אמדוהו וכו' והרמב"ם כתב וכו' ולא נהירא וכן השיג עליו הראב"ד. בפרק החובל (דף פ"ה) תנו רבנן עלו בו צמחים מחמת המכה או נסתרה המכה חייב לרפאותו וחייב ליתן לו דמי שבתו שלא מחמת המכה אינו חייב לרפאותו ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו רבי יהודה אומר אף מחמת

155. ט"ז חושן משפט סימן קצז

ומפרש כרש"י, או אפשר דס"ל ג"כ מכח להבא הוה החשש, אלא שאינו לשון להבא אלא באומר לקנותו, אבל באומר ותקנה לא משמע להבא אלא ותקנה תיכף אחר המשיכה, ומש"ה כתב רבינו והראב"ד השיג עליו ג"כ, שהוא מורה על ספק כונת השגתו, ולא כתב וכן השיג עליו הראב"ד, ובזה ניחא קושית ב"י על דעת רבינו: סעיף ז'. מעכשיו ולאחר ל' יום. צ"ע היטב ממ"ש התוס' [יבמות] פרק האשה רבה דף צ"ג [ע"א ד"ה קנויה], ולרב דמספקא ליה אי חזרה הוה [קדושין נ"ט ע"ב] לא מהני מידי מה

156. ש"ך חושן משפט סימן צ ס"ק יב

עד אחד מעידו שנכנס ונטל כלים כו', ולא כתב למשכנו, והשיגו הראב"ד שם דאפילו היו שני עדים כאן יש דרכים שהיה נאמן לומר לקחתי כדלקמן סעיף י"א, ור"ל א"כ פשיטא נמי דנאמן לומר לא גזלתי אלא שלי נטלתי או בחובי נטלתי במיגו דלקוח, אבל לעיל לא השיג הראב"ד דכיון שהרמב"ם כתב שנכנס למשכן. וכ"כ הרב המגיד שהשיגו הראב"ד כאן מפני שלא כתב כאן למשכנו, דבמגלה דעתו שנכנס למשכן שוב אינו יכול לטעון לקוח, ותיכף הרב המגיד דגם כאן כונת הרמב"ם לומר שנכנס למשכנו

157. בית שמואל סימן קיב ס"ק ג

אם מחלה הכתובה מ"מ מזונות הבנות אין תלוי בכתובה משמע דס"ל ג"כ אם מחלה בפירוש מהני אלא מחילת הכתובה אין מפסיד מזונות לפ"ז י"ל אם אין השטר כתובה בידה ס"ל לראב"ד ג"כ דחיישי' שמא מחלה בפירוש המזונות כיון דאיכא ריעותא לפנינו ולא השיג הראב"ד על הרמב"ם אלא מ"ש הרמב"ם שמא מחלה הכתובה וס"ל מחילת הכתוב' מפסיד המזונות והראב"ד ס"ל אפי' אם מחלה הכתובה לא נמחל המזונות והרב רמ"א כתב בשם הראב"ד אפי' אין הכתובה בידה לא חיישינן שמא מחלה

158. אורים ותומים תקפו כהן סימן י' י"א י"ב י"ג ד"ה מה שכתב

מה שכתב לחלק בין הרי"ף דשערים (שער כ דין כ"ה וכו') להרי"ף דהלכות, יפה כתב, ועיין מש"כ להלן (סימן צ"ג וק"כ) באריכות בהרי"ף דהמפקיד. ומה שכתב דהראב"ד הסכים לדינא עם הרמב"ם, האמת אתו, אבל אם נתפוס הך כללא לאמת במקום שלא השיג הראב"ד על הרמב"ם סבירא ליה כוותיה, אם כן הך דינא בספק בכור דסבירא ליה (פ"ב מבכורות ה"ו) אם תקפו כהן אין מוציאין דלא השיג הראב"ד ש"מ דסבירא ליה כוותיה. ואם כן אין כאן ראייה דסבירא ליה בכל תיקו אי תפס לא מפקינן, דכיון דפסק

159. אורים ותומים תקפו כהן סימן י' י"א י"ב י"ג ד"ה מה שכתב

דהמפקיד. ומה שכתב דהראב"ד הסכים לדינא עם הרמב"ם, האמת אתו, אבל אם נתפוס הך כללא לאמת במקום שלא השיג הראב"ד על הרמב"ם סבירא ליה כוותיה, אם כן הך דינא בספק בכור דסבירא ליה (פ"ב מבכורות ה"ו) אם תקפו כהן אין מוציאין דלא השיג הראב"ד ש"מ דסבירא ליה כוותיה. ואם כן אין כאן ראייה דסבירא ליה בכל תיקו אי תפס לא מפקינן, דכיון דפסק בספק בכור אין מוציאין מיד התוקף ומכל שכן בספק תיקו דהוה ליה ממון שיש לו תובעין, וכל הפלפול לפי דקיי"ל דאם תקפו כהן דמוציאין,

160. שער משפט סימן פז ס"ק ג

דטעמא דר"ע דהוי משיב אבידה כיון דשתים פטור מטעם הילך או שיעבוד קרקעות כי מודה לו בג' אית ליה מיגו מעליא ולא הוי העזה כלל כיון שהוא מודה במקצת, וכן לענין משכון נמי. וזה הוא שלא כדברי הטור וש"ע בדין זה. אלא דקשה לפ"ז למה [לא השיג הראב"ד](#) על מה שכתב הרמב"ם בספ"ג מהלכ' טוען (הט"ו) בדין מנה וכלי יש לי בידך שהביא המחבר בס"ד, דשם נמי אית ליה מיגו דאי בעי אמר שזה הוא כליו שהפקיד אצלו, ודוחק לומר דהיכא שהוא מודה לו בכלי אחר לגמרי מה שלא תבעו מיחשב העזה

161. שער משפט סימן צב ס"ק י

מפורסם לשיטת הרמב"ם (שם ה"ב) והמחבר שם בס"ב, ולשיטת הרב שם בעין דוקא שידע שהוא גנוב אותו הדבר עצמו שקונה, וא"כ הרי ידע שהוא חשוד ובכהאי גוונא אין שכנגדו נשבע ונוטל, ולמה סתם הרב שם כדברי המחבר, וגם קצת קשה למה [לא השיג הראב"ד](#) בהשגות על הרמב"ם בזה. וליכא למימר דדוקא הכא עשו תקנה להחשוד כיון שלא עשה בזה שום מעשה רשע לכך חשו שכל אחד יעסוק עם החשוד וישבע ויטול, משא"כ התם כיון שזה החפץ שמכר גנוב הוא אתו ומכרוהו לא עשו לו תקנה והלוקח

162. משאת המלך סימן רלב ד"ה כתב הרמב"ם

אחת עכ"ל. ובקצוה"ח הק' מהא דתנן בשבועות (לו ב) אנסת ופיתית את בתי והוא אומר לא אנסתי ולא פיתיתי משיבך אני ואמר אמן חייב והרי פגם היינו נזק והוי דמי אדם ומ"מ חייב בק"ש ובע"כ דדמי קרקע דינם כמטלטלין, ועי' בחי' רח"ה שהעיר למה [לא השיג הראב"ד](#) מהך דחייב קרבן שבועה דזה הוא דאורייתא ולמה היה לו להשיגו מהך דחבלת שנים דהשבועה אינה אלא מדרבנן והרי אף קרבן שבועה הרי אינו בקרקע ובע"כ דדמי קרקע אינם קרקע וצ"ע.

163. משאת המלך סימן תקב ד"ה ולפי"ז הרי

ולפי"ז הרי נחא נמי מה דהק' ממה [שלא השיג הראב"ד](#) אמש"כ בהוסיף לו יותר על האומד גולה דלמבואר דמש"כ הראב"ד אינו גולה היינו דוקא בהוסיף לו יותר על אומד אחרון א"כ י"ל דמש"כ בהל' סנהדרין דגולה היינו בהוסיף לו על אומד ראשון דהתם בדין הוא שיגלה כיון דזהו כל עיקר חיובו ואין חייב יותר ואין זה מלקות בי"ד כלל לכן גולה.

164. שו"ת הרמב"ם - הערות סימן שיג הערה יד

ואמנם היוצר אני רואה כשם שמתפלל אותו ש"ץ כך מתפלל אותו היחיד +יד בה' תפלה פ"ז הי"ז פסק רבי' שאין אומרים קדושת היוצר [אלא](#) בעשרה, וכבר [השיג עליו הראב"ד](#), ובא"ח כתב בשם ר' אברהם בנו של הרמב"ם שחזר בו אביו הלכה למעשה וששמע מפיו וראה הוראה מכתבת ידו למי ששאל אותו על זה וכן הורה, הובא בתא"ו נ"ג ח"ג וכ"מ ה' תפלה פ"ח ה"ה ובחידושי הרמב"ם מ' א' א', דף נ"א ב', וכן פסק בש"ע או"ח סי' נ"ט ס"ג עפ"י תשובה זו (עי' באה"ג שם) אין אף בפירוש ר' סעדיה העדני לרמב"ם, תפלה פ"ז, דן בסתירה זאת ואמר שאין לסמוך על תשובתו אלא על מה שכתוב בחיבורו, והתשובה והסתירה

165. שו"ת תשב"ץ חלק א סימן פב ד"ה כתב ז"ל

דהא אמרינן בגמ' דהכא לא דייקא ואמר' בדדמי וכיון דלאו משום דאיהי דייקא הוא א"כ הא דנאמן ע"א במלחמ' הוי משום דבמילתא דעביד' לאגלווי לא משקר כדברי הרמב"ם ז"ל וז"ל בא ע"א והעיד לה שמת בעלה תנשא ע"פ שהדבר עשוי להגלות ע"כ [ולא השיג עליו הראב"ד](#) ז"ל שיהי' משום דאיהי דייקא משמע שאף הוא ז"ל סובר כן שאין אנו צריכין לטעמא דאיהי דייקא בזה אלא בעד מפי אחר וסיוע דנראה שכן הוא דעתו ז"ל שהרי כ"כ בפ"י בהשגותיו בפרק ג' מה' יבום וחליצה שהוא כ' שם ז"ל נאמן

166. שו"ת תשב"ץ חלק ג סימן קלג ד"ה תשובה הישמעאלים

במ' לעצמו ומקריב עליה כל מה שירצה וא"ר יעקב בר אחא אמר רב אסי ואסור לסייען ואסור לעשות שליחותן ולא התירו בגמ' אלא ללמדם איך יעשו אותו בטהרה כדאמר התם אמר רבא

אורווי להו שרי וכן כתב הרמב"ם ז"ל בסוף הלכו' מעשה הקרבנות ולא השיג עליו הראב"ד ז"ל במה שכתב שחייב כרת אע"פ שלא אמרו בגמרא אלא אסור ובפ' הבא על יבמתו (ס"ג ע"ב) אמרו גבי חברי דאתו לבבל דמחטטי שכבי משום דשמחים ביום אידם משמע דאסור לשמוח עמהם ביום אידם ולא מצינו חילוק בזה בין עובדי

167. שו"ת תשב"ץ חלק ג סימן רא ד"ה וצריך לדקדק

וכן דעת הרמב"ם ז"ל וכן הכתוב אומר והשמותי את מקדשיכם אפי' בשעת שהם שוממים בקדושתן הן אע"פ שהרב ז"ל סובר דקדושת עזרא לא בטלה אע"פ שקדושת יהושע בטלה דס"ל כתנא דסדר עולם אלא שהוא סובר שאף בימי עזרא לא נתחייבו אלא מדרבנן וכבר השיג עליו הראב"ד ז"ל מ"מ למדנו מדבריו שאין קדוש' הבית תלוי' בקדושת הארץ וכן כ' בפ' בהלכו' בית הבחירה והראב"ד ז"ל השיג עליו ואומר שאפי' למ"ד קדוש' ראשונה לא בטל' קדושת הבית בטלה ונתן טעם לדבריו לפי שהי' יודע

168. שו"ת תשב"ץ חלק ד (חוט המשולש) טור ב סימן יג ד"ה ומצאתי להרב

ארעא דאית בה תרי דיקלי אלא אי זבין לי תרי דקלי חייב לקבולה לההיא אע"ג דלית בה תרי דיקלי ע"כ. הנך רואה שהנוסחאות בדברי הרי"ף ז"ל והרב גומר והדעת מכרעת שהנוסחא האמתית בדברי הרי"ף ז"ל היא נוסחת הראב"ד ז"ל והרב המגיד ז"ל. שלא השיג (על) הראב"ד ז"ל על הרב ז"ל מדברי הרי"ף ז"ל אלא עד שבדק וחקר ודרש בדברי הרי"ף ז"ל ומצא שכך היה גורס מאחר שראינו שהשיג על הרב ז"ל וגם מדברי הרב המגיד ז"ל נראה פשוט שהגירס' הנכונה בדברי הרי"ף ז"ל היא כמ"ש

169. שו"ת מהרי"ל - הערות סימן קפא הערה י

כו', אלא שאהבת מו' אביך אשר כתבתני משמו הזקיקתני להוציא רוחי, דלענין הלכה למעשה יש לדחות דאין ראייה מדברי הראב"ד, דדלמא סליק ליה דקי"ל כאבא שאול + יבמות לט, ב. עיין תשו' רע"א תנינא ס' מג דכתב על דברי הרמב"ם ריש ה' יבום דמצות יבום קודם לא השיג (הראב"ד) ומדשתיק אודוי' אודי ליה, ואף עפ"י כן מחלק בסומא בין יש לו אח לאין לו, וע"כ משום היכי דאפשר ביבום ממילא מייבם אם מצות יבום קודם, ובמקום שיש טעם שלא לייבם מקרי עיגון. וזה דלא כדברי רבינו. + דמצות חליצה קודמת כדפסקו רוב רבותינו ולהכי חשיב ליה כדיעבד משום עיגונא,

170. שו"ת רדב"ז חלק ה סימן מו ד"ה תשובה יפה

וגו' נלכה ונעבדה היינו עקירת הגוף וביטול מקצת דעכו"ם נמי התם כתיב כי דבר סרה על ה' להדיחך מן הדרך ואפי' מקצת דרך וכן כתב רש"י ז"ל הא למדת כי לכל ענין עכו"ם הוקש מסית לנביא המדיח ולא לשאר דברים ונמצאו דברי הרב ז"ל מחוורין והיינו דלא השיג עליו הראב"ד ז"ל. א"נ איכא לתרוצי דהתם בפרק ט' איירי באומר כך צוה לי האל ואם תעשו ואם תחדלו ולפיכך מיתתו בחנק כשאר נביא השקר והכא איירי במדיח ממש. וזה נראה לי נכון.

171. שו"ת רדב"ז חלק ה סימן קסט ד"ה תשובה בזה

תשובה בזה הלשון נפל מחלוקת בין הראשונים כי רבינו יעקב היה כתוב בספרו ליבן סכין באור ושחט בה שחיטתו פסולה והר"ן ז"ל היה כתוב בספרו שחיטתו כשרה וכן אני אומר שהיא סברת הרמב"ם ז"ל מדלא השיג עליו הראב"ד ז"ל שהוא ז"ל סובר שחיטתו כשרה ואם איתא דבספרו היה כתוב שחיטתו פסולה היה משיגו כדרכו. והכי משמע נמי כיון דמימרא דר' זירא ליכא מאן דפליג עלה בהדיא אע"ג דאסיקנא דצריכה בדיקה אתלת קרנתא מ"מ תירץ הראב"ד ז"ל דע"כ לא קאמר ר' זירא אלא בדיעבד אבל

172. שו"ת רדב"ז חלק ה סימן שב ד"ה (אלף תרס"ה

בסולם והיתה חזקה ומהודקת מודה הרב בזה שהוא פטור לפי שהוא אונס גדול וזהו שכתב שזו מכה בידי שמים היא ואפילו בזו חייב הראב"ד ז"ל דמאי שנא מישן ומרוח שאינה מצויה והרב עצמו תירץ קושיא זו וכתב שזו מכה בידי שמים היא ולפיכך אני סובר שלא השיג הראב"ד ז"ל על

זה ואיננה בקצת ספרים. אבל תמהתי על המגיה שהוא רגיל לחטט אחרי דברי בעל מגדל עוז שכתב לתרץ השגת הראב"ד ז"ל ודקא מקשה מאי שנא ודאי שנא ושנא דבסולם הוה ליה לעיוני ולהתבונן בהם מה שאין כן ברוח

173. שו"ת רדב"ז מכתב יד - אורח חיים, יורה דעה (חלק ח) סימן קנ"ה ומכל מקום

הבעל מפר הנדר מעיקרו, דכן משמע לשון הפרה שמבטל הדבר כאילו לא היה, וזו היתה כוונת הרב ז"ל במה שכתב שהבעל עוקר הנדר מעיקרו, לא שהוא מפר למפרע דבהכי ריהטא דכולא תלמודא חכם עוקר הנדר מעיקרו ובעל מיגז גיז, ואם איתא למה [לא השיג](#) עליו [הראב"ד](#) ז"ל, אלא ודאי לא הבין הראב"ד ז"ל לשון הרב כאשר חשבת, אלא כוונת הרב ז"ל דחכם מתיר את האיסור ובעל מבטל את הנדר ומפירו, וכיון שכן מעיקרו מפירו אעפ"י שעדיין לא חל, וכיון שהוא בלשון הפרה אין יכול להפר על מה

174. שו"ת מהרשד"ם חלק חושן משפט סימן קי"ד תשובה ממשכונות

המוכר אלא שליח בעלמא הלוקח או המוכר האמיתי נאמן לומר שעבר השליח על מאמרו וחוזר ומבטל כנ"ל מה שלכאורה לא היה נר' כן אלא ונמצא בראיה או בעדים כן היה דעתי בתחילת העיון תמהתי שכפי האמת לע"ד שאפי' הוא כמו שאמרתי איך [לא השיג](#) עליו [הראב"ד](#) ז"ל כמו שהשיג בדין הנז' שכתב להחזיר החפץ כו' אלא שאפשר שלא השיג כן לפי שלא היו דברי הרמב"ם ז"ל ברורים כי היה אפשר לפר' כמו שפירשתי שנמצא רוצה לומר בעדים וראיה לכן המתין עד דין הסרסור כן נר' לי נחזור לנדון

175. שו"ת הרמ"א סימן צב ד"ה הנראה, מאחר

ולזה [לא השיג הראב"ד](#) על דברי הרמב"ם כדרכו בכל מקום, כי גם הראב"ד מודה לדברי הרמב"ם שאין אדם יכול להקנות דבר שאינו ברשותו, אלא שס"ל דלשון נתתי הוי הודאה.

176. שו"ת מהריט"ץ (ישנות) סימן רפו ד"ה אמנם הטעם

לפי שאינו נוטל שכר והיה חייב שבועה המוכר להכחיש את העד הילכך לא שייך חרם ובודאי שאפי' הראב"ד זלה"ה יודה שיחזיר וזה כיוון הרמב"ם זלה"ה שכתב ונמצא שעבר על דעת משלחו כלומר נמצא בעדים ובירור הילכך לא שייך התם חרם ולהכי [לא השיג הראב"ד](#) כיון שהדבר ברור בעדים נמצא לפי זה בנדון דידן אם שמעון הודיע ליהודה שהסחורה היא של לוי נודאי /וודאי/ שיחזיר הסחורה כיון שעבר על דעת בעלים ומכר את שאינו שלו ואם יטעון שמעון שנתן לו רשות למכור במה שימצא ומכר ולוי

177. שו"ת בעי חיי חושן משפט חלק א סימן קא ד"ה ואומר דבשאלה

ואף דאיכא מרבוותא דסברי דבכל גוונא הניזק הוא המוחזק כיון דאיכא פלוגתא מי נקרא מוחזק המזיק או הניזק לית לן למיזל אלא בתר רובא כמ"ש מהרח"ש ומהרש"ח ז"ל בתשובותיהם והכא רובא דרבוותא סברי דיכול להגביה וכמ"ש בני י"א וצדק במ"ש [דמדלא השיג הראב"ד](#) על הרמב"ם ז"ל ס"ל כוונתיה שכן כתב הרשב"א בתשובה שהביא הרב ז"ל בכ"מ פ"י מהלכות רוצח וז"ל אבל מה אעשה שהראב"ד לא חלק עליו בזה ע"כ מוכח מינה דמפני שלא חלק עליו הראב"ד סובר כותיה וכן נראה מדברי הרב ז"ל

178. שו"ת בעי חיי חושן משפט חלק א סימן קפז ד"ה תשובה. שאלה

להיכא שעשה הלואה למלוה כל נכסיו ואחריות בעדים דכיון דעשה כל נכסיו ואחריות בפני עדים מה לי שטר מה לי על פה הרי יש לו שעבוד עליהם אלא שאינו גובה מן הלקוחות משום דלית להו קלא ולכן כשכתב הרמב"ם ז"ל בפרק הנז' מפני שאין לה קול [לא השיג](#) עליו [הראב"ד](#) לפי שגם הוא ז"ל צריך לאותו טעם דעשה נכסיו ואחריות בפני עדים

179. שו"ת נבחר מכסף חלק אבן העזר סימן מו ד"ה תשובה תנן

מוציאה עד שתבריא דמשמע שיכולה לבא לידי רפואה ועל זה כתב הרב המגיד לא מצאתי בזה ראייה שהוא מה שהשיג הראב"ד ואם בת רפואה היא וכו' אבל לעולם בנשתטית שטות גמור שאין בו רפואה אפי' הראב"ד יסכים לסברת הרמב"ם. ויש לגמגם מה שלא השיג הראב"ד להרמב"ם אלא בענין הרפואה ולא השיגו בענין המזונות והיה אפשר לומר דטעמא טובא אית ליה דאין כח בבן דעת לדור וכו' ויכול לומר הרי כתובתיך ותזוני אבל לענין הרפואה כיון שהיא בת רפואה שנשתטית מחמת חולי יתחייב

180. שו"ת נבחר מכסף חולק חושן משפט סימן צט ד"ה תשובה פ'

רודף אחרי' להרגם ומצוה רבה עשה שהשליך והושיעם ע"כ ואע"פ שהראב"ד השיגו בזה ואמר אין כאן מלח ואין כאן תבלין/תבלין/ ואין זה דומה למעשה דחמרא פ' הגוזל ודין זה שמטיל לים אע"פ שהטיל מאיש אחד מחשבין על כלם לפי משאם מכל מקום לא השיג הראב"ד אלא בענין הספינה שהקלו ממשאה והשליכו בים שסובר שכיון שכובד המשאוי בספינה גורם שבירתה לפיכך מחשבין על כולם לפי משאם אבל בכיוצא בנ"ד שממון ראוי היה הגורם לחתום השר אוצרות שמעון הוה ליה רודף לכ"ע ופטור כההוא

181. שו"ת אדמת קודש א חלק אורח חיים סימן א ד"ה תשובה בראשית

ולא בתוס' ולא בתלמוד שחילקו בין זפת לטיט אלא דבכל אלו מקיפין להציל הטהרות שלא יטמאו. ובכל אלו אינן מצילין שלא יצא הטומאה לטמאות. והרי הודאת בעל הריב שהוא הראב"ד ז"ל שכשמונה הרמב"ם הדברים שמקיפין בהם כל הנז' במשנה לא השיג שם הראב"ד שבתוספתא לא מנו זפת מפני שהזפת חיבור ש"מ שלא נמצא בתוספתא חילוק זה וכיון שכן תוספת' זו שחילקה בין זפת לטיט משבשת' היא והעיק' כאותה תוספת' שלא חילקה והביאה הרמב"ם ז"ל ר"פ עשרים מה' טומאת מת ור"פ י"ד

182. שו"ת בית יהודה חלק חושן משפט סימן ב ד"ה ונמצא דפליגי

ונמצא דפליגי הרי"ף ז"ל ודעמיה עם הראב"ד ז"ל ודעמיה בתרתי באנסוהו להביא של פלוני והביא בלא אוקמינהו. ובלא אנסוהו באוקמינהו דלהרי"ף ודעמ' חייב בתרוייהו ולהראב"ד ודעמיה פטור בתרוייהו ואע"פ שלא השיג הראב"ד על רבי' בחלוק' זו דאוקמינהו ולא אנסוהו מ"מ ממילא משמע דזה תלוי בזה כפי הבנת הסוגיא. וא"ת והרי הרשב"א ז"ל אזיל ומודי בשיטת הרי"ף ז"ל וס"ל כותיה דבאנסוהו להביא של פלוני והביא חייב ואעפ"כ מתוך דבריו משמע דבאוקמיה עילויה דפטור מיירי אפי' בדליכא אונס.

183. שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - אורח חיים סימן קמ ד"ה מה שתמה

דכיון שהוא דומיא דכיור לכך ס"ל להרמב"ם דצריך גם נטילת רגלים דהכהנים היו צריכין גם לקדש רגלים. והראב"ד סובר דטעם נט"י שחרית הוא כמ"ש הרא"ש משום שידים עסקניות הם וא"א שלא נגעו בלילה במקום מטונף ולכך לא צריך רק נט"י ומה שלא השיג הראב"ד על הרמב"ם גם ברחיצת פנים הוא משום דרחיצת פנים גם להראב"ד צריך כמ"ש רש"י במס' שבת שם דרוחץ פניו לכבוד קונו כי בצלם אלהים עשה. ועל הקדמה זאת תמוהי קא מתמה כבוד מעלתו כיון דאנן קיי"ל כרשב"א א"כ

184. שו"ת דברי חיים חושן משפט חלק א סימן ז ד"ה ועל פי

בעל דין כק' עדים דמי כתב הרמב"ם ז"ל [הל' טוען ונטען פ"ט הי"ב] שאם חזר האחר ותקפה מיד זה התוקף אף על פי שצווח מתחלה ועד סוף יחלוקו כבתחלה עד כאן ונראה כיון שזכה התוקף מתחלה משום הודאתו של זה אין האחר יכול לתקפה ממנו בלא ראייה וכן השיג עליו הראב"ד ז"ל עכ"ל:

185. שו"ת קול אליהו חלק ב - אבן העזר סימן יט ד"ה בענין גט

להזימה כשר, ולפיכך שט"ח המאוחרין אעפ"י שאין אתה יכול להזימן כשרים יעו"ש. אלמא דוקא

בשטרות כדי שלא תנעול דלת בפני לוויין לא בעינן עדות שיכול להזימה, אבל בגט דליכא הך טעמא פשיטא דפסול כיון דאי אפשר להזימה. וכבר יראה הרואה שלא השיג הראב"ד כלום בהשגות. והוא פלאי בעיני, איך כתב בפ"א מהלכות גרושין (הלכה כ"ה) דגט מאוחר כשר. שוב ראיתי בספר מגדל עוז בפ"א מהלכות גרושין (שם) שכתב דזהו טעמו של הרמב"ם ז"ל שפסל גט מאוחר, ולא ידעתי למה לא הרגישו

186. שו"ת מר ואהלות חלק חושן משפט סימן א ד"ה ואנכי העבד

דאפי' לח"נ מנדין דלא כמהרש"ל ז"ל גם מ"ש דלמה לא כת' הרא"ש על דברי הראב"ד ואפשר דתקנת הגאונים הנה מבואר בפסקי הרא"ש של הטור שכתב כן על דברי הראב"ד ע"ש וא"כ מזה מוכח דתקנת הגאונים אפי' בשאר קנסות ועוד דהרא"ש לא השיג על הראב"ד אלא משום שהוסיף הראב"ד לומר שמנדין לתת אותה קצבה אבל לנדות לתת שיעור קרוב לנזק מודה הרא"ש להראב"ד ומה שהביא ראיה מפ' המשנה של הרמב"ם שאינה ראיה אלא אדרבה מתוך חבורו משמ' אפכא שהרי כתב מנהג ב'

187. שו"ת זית רענן כרך ב - הערות סימן יג הערה ה

ה. שם, דלדעת הראב"ד צריך להיות דדוקא בחיוב אונסין חייב לבער. צריך עיון קצת דהלא הרמב"ם [פ"ד מהל' חמץ ומצה ה"ג] פוסק באחריות גניבה ואבידה לבד עובר בבל יראה, ולא השיג עליו הראב"ד בזה בהשגותיו, ואולי תרי ראב"ד ניהו, וכמבואר בכמה דוכתי, ועיין ש"ך בסי' ל"ט סק"ב וסי' ס"ו ס"ק קכ"ו. [נוגף קושיית הראב"ד שם קשה להבין, דנהי דרבי שמעון סבירא ליה דבר הגורם לממון כממון דמי, זהו שהגנב יתחייב ד' וה' ולענין אונאה וכיוצא, דבזה אין אנו מפקיעין זכות מי שהממון שלו ממש, דהיינו להקדש, דלהם פטור מד' וה' ואין להם אונאה, אבל בגנב של הדיוט מבית שומר אם נימא דהכפל הוא של השומר משום דבר הגורם

188. שו"ת צמח צדק (לובאוויטש) יורה דעה סימן קעו ד"ה י והנה

והלא עדיין ראוי הוא לקבל טומאה אם יחדו לרמונים. א"ו ס"ל כדפסק הרמב"ם פ"ט מהל' כלים ה"ב דמשניקב כמ"ז טהור לגמרי והרי הוא ככלי גללים וכלי אבנים ור"ל דאפילו יחדו לרמונים אין מקבל טומאה וכדפרש"י ס"פ המצניע דצ"ו ע"א. וכ"מ ממה דלא השיג עליו הראב"ד שם. וא"כ צריך לפרש מ"ש איך אפשר שלא יהיה בקרקעיתו ודופנו כו' היינו כי הא דאיתא פא"ט דנ"ה הדקין שבכ"ח הן וקרקורותיהן ודופנותיהן כו'. ומ"ש ע"י יחדו להשתמש בו היינו משום דס"ל כמ"ש התוס' לשם דלא מקבלי טומאה

189. שו"ת נשמת חיים סימן קכו ד"ה ב) וראי'

קידושין נתקדש קידושיו קידושין, והכי קי"ל ברמב"ם ושו"ע סי' מ"ד סעי' ה' שקדושיו ספק וצריכים גט מספק. והנה רחוק לומר שידעה והכירה בו האשה ונתרצית להנשא לטומטום שאינו ראוי לשום ביאה בעולם, והרי הכל יודעים כלה למה נכנסה וכו', ועד כאן לא השיג הראב"ד בהל' אישות פ"ד ה"א, אלא על מה שהטומטום שנתקדש צריך גט, על זה הקשה למה לו לקבל הגט בלא תועלת הלא אינו ראוי להנשא כלל, אבל על טומטום שקידש נחא ל', שהאשה שנתקדשה לו צריכה גט מספק שמא זכר הוא,

190. שו"ת יורו משפטיך ליעקב סימן קלג ד"ה ונלע"ד לומר

אם היא ועיקר והחלק הראשון כשהנודר קיים כן כתבוהו קצת מן המפרשים ז"ל עכ"ל, הרי ג"כ דהרב המגיד ס"ל דאף להרמב"ם בעינן אתן דכן ס"ל לקצת המפרשים והרמב"ם לא הוסיף מדעתו רק אם ציוה והוא שכ"מ וע"ז השיגו הראב"ד, ובכ"מ כתב ג"כ דלא השיג הראב"ד עליו רק לענין הא דש"מ דווקא א"כ הרי הרמב"ם ס"ל דבעינן אתן הוא דמהני והוי נדר, אבל בלאו הכי בלשון יהיה או ינתן לא הוי נדר דהעיקר הוא המקרא דעשר אעשרנו דמינה ילפינן ומר"ן כשיטתיה בב"י ובכ"מ תפש לו הכא בשולחנו

191. שו"ת כתב סופר יורה דעה סימן קטז ד"ה ואחר בינותי

בטעמא ואנדרוגינוס דהי' יכול לברך ברכה שמברכים בוודאי מילה ממש, נקט הטעם דאין מברכים על הספק משום דאיכא רבותא יותר דאין מברכים אותה ברכה שכבר נתקנה על ספיקא

וקמ"ל רמב"ם בהלכה זו לא זו אף זו וא"ש, וא"ש במרווח יותר, הא **דלא השיג הראב"ד** בנולד מהול דמברך דבנולד מהול מודה הראב"ד דאינו מברך מטעם דכתיבנא והוא נכון לפענ"ד:

192. הערות על שו"ת עונג יום טוב סימן קע הערה 2

הוא משום זונה ואיך קאמר רבא בלישנא בתרא דבאונס לא מקרי זונה [עי' במלחמות 2+ ומיושב בזה דעת הראב"ד ז"ל שם (בפ"א מה' א"ב) שפסק כלישנא בתרא דרבא דבאונס לא מקריא זונה. ותמה עליו הה"מ ז"ל (שבפי"ח מה' א"ב) הביא הר"מ ז"ל דאשת ישראל שנאנסה פסולה לכהונה **ולא השיג** עליו **הראב"ד** ז"ל והתם ע"כ האיסור משום זונה דהא לא שייך טומאה היכי שמוותרת לבעלה. אלמא דגם באונס מקריא זונה ע"כ. אמנם לפמ"ש א"ש דהראב"ד ז"ל סובר לחלק דדוקא היכי שביאת הזנות היתה קודם שנשאת לכהן אז יש בה משום זונה אבל אם נאנסה תחת בעלה לא נעשית זונה ע"י ביאת זנות דאונס.+] וע"כ

193. שו"ת בית הלוי חלק ג סימן א ד"ה [א] והנה

שום חילוק בין קרקע דשביעית לכספים ולשניהם דין אחד להם. והנה גם אם נאמר בדעת הרמב"ם דלא כהבנת הכ"מ מ"מ הרי עיקר שיטה זו לחלק בין קרקע לכספים כמעט מפורש הוא בדברי הראב"ד דהא בכל פרק ט' שכתב הרמב"ם דכספים הוא דרבנן **לא השיג** עליו **הראב"ד** ושתק ל' וגם מדבריו שם בהלכה ט"ז שכתב הרמב"ם דפרוזבול אינו מועיל אלא בזה"ז שהוא מדברי סופרים אבל שמיטה של תורה אין מועיל פרוזבול וכ' ע"ז הראב"ד דאב"י הוא דאמר הכי אבל רבא פליג ואמר הפקר ב"ד הפקר והלכך

194. שו"ת רבי עזריאל הילדסהיימר חלק א - אורח חיים סימן קכו ד"ה ועיינתי ברמב"ם

ועיינתי ברמב"ם הלכות תמידין פסק דפתילות ארוכים היו במנורה ולשיטתו אזיל דפסיק כמ"ד אכחוש, וצל"ע אמאי **לא השיג** עליו **הראב"ד** כמו שהשיג בהלכות חנוכה דלמ"ד ביזוי לא צריכין לפתילות ארוכים. ואפשר דבאפשר לעשות בלא קינסא כ"ע מודו. וצ"ע שלא נראה כן בש"ס דאדרבה בקרובין שייך פלוגתתם דברחוק כ"ע מודו דאסר.

195. שו"ת אבני נזר חלק אבן העזר סימן כח ד"ה (יא) ויש

על עצמו הרי זה משובח ויביא פסח שני, ועיי"ש בכ"מ דמדמי לה להא דאי מהימן לך כבי תרי זיל אפקה, ה"נ אם ה' נאמן להם סומכין על דבריו, וכתב הראב"ד א"א אין כאן שבח, שאם ה' פטור אינו יכול להביא פסחו על תנאי שלמים עכ"ל, והנה למה **לא השיג הראב"ד** ברישא דאם ה' נאמן להם סומכין על דבריו, דאם מדינא אינו חייב להביא פסח שני רק לצאת ידי שמים לחומרא, א"כ מדינא הוא חולין בעזרה, ועל תנאי שלמים אינו יכול להביא, אלא ודאי ס"ל להראב"ד דמעיקר הדין חייב להוציאה, והא דכתב

196. שו"ת שבט סופר חושן משפט סימן ו ד"ה ונלענ"ד לומר

מ"מ מדין מלך לא יכול ליטול בחזקה בחנם ממנו אבל הראב"ד י"ל דסבר כפירש רש"י ושאר ראשונים דגם לצרכו לבד יכול המלך לפרוץ גדרו של חבירו ואין לו שיעור ומה"ט שפיר השיג הראב"ד עליו דנוטל כל מה שיצטרך דלא הוי אסמכתא דאע"ג **דלא השיג הראב"ד** עליו באין מינו ידוע מ"מ שאני במלך כיון דאם רוצה יכול ליטול בחזקה בחנם ממוכר בודאי אם רוצה המלך לקנות ממנו ונותן לו דמים בודאי גמיר ומקני ולפ"ז א"ש הא דלא השיג הראב"ד על הרמב"ם רק על דרך המלך ולא כתב ג"כ בדרך הקבר

197. שו"ת שבט סופר חושן משפט סימן ו ד"ה ונלענ"ד לומר

הראב"ד עליו דנוטל כל מה שיצטרך דלא הוי אסמכתא דאע"ג דלא השיג הראב"ד עליו באין מינו ידוע מ"מ שאני במלך כיון דאם רוצה יכול ליטול בחזקה בחנם ממוכר בודאי אם רוצה המלך לקנות ממנו ונותן לו דמים בודאי גמיר ומקני ולפ"ז א"ש הא **דלא השיג הראב"ד** על הרמב"ם רק על דרך המלך ולא כתב ג"כ בדרך הקבר נוטל כל מה שיצטרך כי בדרך הקבר מודה הראב"ד להרמב"ם דהוי אסמכתא ומשו"ה נקט בלשונו דוקא דרך המלך ולא דרך הקבר ג"כ ודלא כמו שכתב הה"מ דה"ה להראב"ד דרך

198. הערות על שו"ת עמק הלכה חלק א סימן יא הערה 2

אלא לבי"ד, ובדין פסוק בלי ספק וכו' והיינו משום דבעינן בי"ד לחיוב קנס, ובספק לא הוי פסק, ואין זה אלא במקום שהוא משלם יותר ממה שהזיק, כפי שדייק הראב"ד בלשונו "כיון שיותר ממה שהזיק הוא" וכו', ולא כתב בקצרה כיון דקנס הוא. והיינו משום דס"ל דבפ"נ איכא המחייב של קנס גם בלי פסק בי"ד ומהני תפיסה. ולכן לא השיג הראב"ד בפ"ב מהל' נזקי ממון הל' י' על ספיקא דדינא דפ"נ, משום דשם הראב"ד מודה דמועיל תפיסה, והראב"ד לשיטתו שחלוק פ"נ משאר קנסא, דהכא קרנא, וזיל שלים אמרינן ל'. ואפשר לומר שזוהי כוונת הראב"ד בהל' עבדים פ"ח ה"ד אין בקנסות תפיסה מועלת אלא למי שחסרו ממון, והיינו דבקנס שחסרו

199. שו"ת הר צבי אורח חיים ב סימן פב ד"ה ומה שהעיר

ומה שהעיר כת"ר דמדברי השו"ע משמע דיזיף ופרע גם בנדר גמור, יש להוסיף דכן משמע נמי מסתימת לשון הרמב"ם (סוף פ"ג מהלכות נדרים), ושם הוא דבר הלמד מענינו דבנדרים גמורים מיירי התם, ועוד מדלא השיג הראב"ד לחלק בזה כמ"ש בפ"ג ה"ט. לזאת היה נראה לי לומר דמה שכתבו הר"ן והריטב"א ועוד לחלק בין נדר גמור לקבלת תענית לענין הא דלוה ופורע, לא אמרו אלא ביום זה, דבזה בנדר גמור הוי כשאר קונמות דלא שייך בהו לזה ופורע. משא"כ ביום סתם, אף אם קיבל בנדר גמור אי

200. שו"ת ישכיל עבדי חלק ב - אבן העזר סימן ט ד"ה ה) ויש

ע"ז הה"מ ז"ל ולא מצאתי חיוב בבן ד' וה' שאינו חייב להכניסו למלמד פחות מבן ו' וכו' ואולי נתכוון הרב למה שאמרו יודע לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו וכו' ואין זה קו' שחנך זה אפי' הוא אצל האם יכול הוא לחנכו לפעמים כשיבוא אצלו ע"כ. והנה ממה שלא השיג הראב"ד ז"ל גם על סו"ד הרמז"ל ביותר מבן שש. דמאי אריא משום מזונות. דגם אם תוותר על המזונות יכול לכופה משום דרוצה לחנכו בתורה ובמצות.

201. שו"ת ישכיל עבדי חלק ב - אבן העזר סימן ט ד"ה ו) ודע

(ו) ודע דאל יקחך לבך לפרש בכו' הראב"ד. דממה שלא השיג הראב"ד רק על כפיית האב. ולא הגדיל התימא דאדרבה עלינו לכפות את האם משום החינוך. דנר' מזה דסו' דאין כפייה לצד האם לעולם.

202. שו"ת שרידי אש חלק א סימן קכא עמוד שסד ד"ה והנה בפירוש

מבואר, שאם נחתכה רגלו מהארכובה ולמטה פסולה. וצ"ל דהא"ח המובא לעיל שכתב בדעת הרמב"ם שסבר כרש"י, סובר שהרמב"ם חזר בו מפירוש המשניות, ודבר זה צריך עיון גדול. [עמוד שסד] ונראה שגם הראב"ד הבין כהא"ח מדלא השיג עליו, דהא הראב"ד סובר כדעת רש"י והיה לו להשיג על הרמב"ם. ועי' בשו"ת ריב"ש סי' י"ד, שכתב שבמקום שמשיגי הרמב"ם לא השיגו עליו נראה שהודו לו בדיון זה.

203. שו"ת שרידי אש חלק א סימן קנז עמוד תפז ד"ה ועי' בלח"מ

שגם המ"מ פירש כן בדברי הרמב"ם, דהנה בהל' א' כתב שהרמב"ם ס"ל כרב, ובה"ב כתב שפשוט שהרמב"ם סובר כמו שכתב הראב"ד דמשלם מגופו, והוא סותר דברי עצמו, ובע"כ צ"ל שמפרש כמו שכתבתי, שגם לרב משלם באופן האמור לעיל ח"נ, ולהכי לא השיג הראב"ד על הרמב"ם בעצם הדין, אלא הוסיף לבאר שח"נ זה משלם מגופו.

204. שו"ת היכל יצחק אורח חיים סימן ל ד"ה (טו) ואין

הטעם של שליחות לחומרא, כיוונו להקל כשלא שייך טעם זה - לא מסתבר. אדרבה, נראה שהם כיוונו להחמיר. והנה הרמב"ם ז"ל מפורש יוצא מפי קדשו (בהלכות שבת פ"ו ה"א), שהאיסור הוא כדי שלא תהיה שבת קלה בעיניהם ויבואו לעשות בעצמם ולא השיג עליו הראב"ד ולא שום אחד מהראשונים. אלא, אלה שאמרו טעמים אחרים הוסיפו בדבר, ואלה שאמרו משום ממצוא חפצך ודבר דבר, [רש"י ע"ז דף ט"ו א'], כוונתם שאם מצווה בשבת הוא מוסיף חטא על פשע ואם מצווה מערב שבת, עכ"פ לא עשה

205. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן סג ד"ה ומצד ענין

אחד דאין שום טעם בזה, אלא שטעם הראב"ד שאף שהם שני מקומות אין צריך לחזור ולברך דדין שינוי מקום שצריך לברך הוא רק כשאין דעתו מתחלה לאכול במקום השני אבל כשדעתו מתחלה לאכול במקום השני א"צ לברך אף שהוא שינוי מקום, ולכן [לא השיג הראב"ד](#) על [הרמב"ם](#) בפכ"ט משבת לענין קידוש דבדעתו מתחלה לאכול במקום השני יכול לאכול במקום השני ואף אם הראב"ד יסבור כתוס' דרק בממקום למקום בחד ביתא מועיל דעתו מתחלה לכך דנפרש דהמשמעות לכאורה כלשון הכ"מ

206. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קנ ד"ה וגם יש

מפ"ך, באמר הרי עלי הוא נדר ובאמר הרי זו הוא מטעם אמירה כמסירה, וילפינן שאר מצות מצדקה. דהא חזינן שבפ"א מנדרים הכ"ט הביא הרמב"ם הא דר' גידל אמר רב דאשכים ואשנה הוא נדר אף שהוא קום עשה וא"כ סבר דילפינן שאר מצות מצדקה [ולא השיג](#) עליו [הראב"ד](#) ש"מ שגם הוא סובר כן ולכן מוכרח שסובר הראב"ד דהוא מדין נדר רק בהרי זו סובר שאינו נדר מאחר שלא קבל עליו כלום והקרא סתמא כתיב לכן הוא מטעם אמירה כמסירה. ומה שלא מפרש גם בהרי עלי מטעם אמירה כמסירה, אולי

207. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קצא ד"ה והנה בזה

והנה בזה [שלא השיג הראב"ד](#) על [הרמב"ם](#) פ"ד ממע"ש הלכה ב' שסובר דמחללין פירות על פירות מבכורות דף נ"א ששם עיקר המקור. נראה כתירוץ כ"ג דבמיני אוכל לא נאמר האי כללא אך לא כפשוטו דכללא לאו דוקא דודאי לא נאמר כן כ"ז שלא הוזכר בפירוש ובודאי שהכלל דוקא שכל דבר לא הוי כנסף במע"ש ושקלים. אך באוכלין יסבור הרמב"ם שיכול לחלל לא בדרך פדיה שכוונתו לחזור ולמכור רק בדרך מקח שכוונתו להוליך פירות השניים בעצמן לירושלים ולאוכלן כדאיתא בתוס' קידושין דף נ"ה

208. שו"ת ציץ אליעזר חלק י סימן א ד"ה (נב) כהכאמור

הט"ו שפוסק דמי ששחט קדשים בזה"ז והעלם חוץ לעזרה חייב מפני שהוא ראוי ליקרב בפנים שהרי מותר להקריב אע"פ שאין בית מפני שקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא ע"ש (ויעוין מ"ש בזה בספר בנין שלמה סי' ח' עיי"ש), וכמו כן [לא השיג הראב"ד](#) גם על ההלכה שפוסק בפרק שלאח"ז (בפ"ז מבה"ח ה"ז) ובזה"ל: אע"פ שהמקדש חרב בעונותינו חייב אדם במוראו כמו שהיה נוהג בו בבניינו לא יכנס אלא למקום שמותר להכנס שם ולא ישב בעזרה ולא יקל ראשו כנגד שער המזרח שנאמר

209. שו"ת ציץ אליעזר חלק י סימן ב ד"ה (ב) מה

הגאון הנו"ב ז"ל אמרים וכותב שהרמב"ם לשיטתו דאיהו פוסק סופ"א מתרומות שאפילו בימי עזרא לא נתקדשה א"י לענין תרומות מה"ת וא"כ צריכה א"י להתקדש בימי המשיח ואפ"ה יטלו הכהנים תרומה אף שיש לו חלק בארץ ובטלה השגת הראב"ד, [אלא](#) דאכתי שפיר [השיג הראב"ד](#) שהרי מרא דשמעתא דיליף לתחית המתים מקרא דונתתם תרומת ה' לאהרן שם בפ' חלק הוא ר' יוחנן, ור"י הרי ס"ל דתרומה בזה"ז דאורייתא וכו' וא"כ איהו שפיר יליף תחית המתים מקרא דונתתם אבל באמת מאן דסבר

210. שו"ת משנה הלכות חלק ד סימן קסו ד"ה עוד אני

פצ"ד ולא חיישינן שמא תזנה ולא כן בפצ"ד שבא בפשיעתו, אבל לפי זה אתי שפיר נמי דאפילו בא ע"י חולי נמי מודה הראב"ד להרמב"ם דלא חיישינן שמא תזנה ואפילו תחלתו ע"י חולי וסופו ברופא כיון דאין בו פשיעה לא חיישינן שמא תזנה וכשר ולכן [לא השיג הראב"ד](#) להרמב"ם בהא שמעתתא.

211. שו"ת יחל ישראל סימן פח ד"ה וראה גם

וראה גם בספר מעשה רקח (למוהר"מ רקח) בהל' בית הבחירה שם שכתב ג"כ דכוונת הראב"ד בכותבו, אף זה מדבריהם - ר"ל דכיון שהרמב"ם בעצמו פירש להלן לגבי טבוי' בעזרת נשים דהוי מדבריהם, וא"כ הו"ל לפרש גם כן. ולכן א"ש שלא השיג הראב"ד על הרמב"ם (הלכות ביאת מקדש פ"ג הלכה ה) שגם שם לא הזכיר הר"מ דזה מדבריהם - דשם באמת לא הוצרך הרמב"ם לפרש זאת, דהלא הקדים שם דאפי' מת עצמו מותר מן התורה בכל מחנה לויה.

212. שו"ת עטרת פז חלק א כרך ג - חושן משפט סימן י ד"ה והן אמת

הישראל לעכו"ם אף בהפסד, ממילא אין הכרע בשתיקתו לדברי מרן. וכאשר מצינו כיו"ב בענין השגות הראב"ד על הרמב"ם, שכתב הגאון רבי חיים פלאג'י בס' נשמת כל חי ח"א (דף מט ע"ד) דאע"ג דמצינו לפוסקים שכתבו, דכלל מוסכם הוא דבכל מקום שלא השיג הראב"ד על הרמב"ם ש"מ דס"ל כוותיה, לא איתמר האי כללא אלא כשלא מצינו במקום אחר דחולק, אבל כשמצינו דחולק על הרמב"ם לא קי"ל להאי כללא. וכיו"ב כתב ג"כ מהר"א אלפנדרי בס' יד אהרון (סי' תמג). ע"ש.

213. אנציקלופדיה תלמודית הערות כרך ו, דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין, טור תרפט הערה

מגלח, מפני שהוא מתנה על מה שכתוב בתורה, שהתנאי בטל והמעשה קיים, ואף כן הנדר קיים ואינו יוצא ואינו מגלח. ויש חולקים וסוברים שבלשון תנאי אם התנה ואמר שאצא בה ידי חגיגה יוצא, שעל דעת כן נדר +96. ראב"ד בהשגות חגיגה שם, ועי' ש"ב לח"מ למה לא השיג הראב"ד במזירות פ"ח; מלחמות להרמב"ן ביצה שם.+, ולא אמרו שאינו יוצא בה אלא כשלא תלה נדרו בתנאי, כגון שאמר ואצא בה, שאמר שני דברים נפרדים. ויש סוברים שאם תלה בתנאי ואמר על מנת שאצא בה ידי חגיגה, אף הנדר בטל ואינו חל כלל.

214. אנציקלופדיה תלמודית הערות כרך כ, טמאת התהום, טור רמה הערה 177

שני מטעם שהותרה טומאת התהום בזיבה. ויש מן הראשונים שנראה שסובר להלכה שלא הותרה טומאת התהום בזיבה +177. השגות הראב"ד מזירות פ"ו הי"ח על מ"ש הרמב"ם שם שלא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד למעט הרוג, הובא לעיל ציון 61. ועי' מרכה"מ שם שתמה על שלא השיג הראב"ד על הרמב"ם ק"פ שם. ועי' פהמ"ש פסחים פ"ז מ"ז שהכלל אצלנו לא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד, ובהערות ר"י קאפח שם מנוסחא ישנה שכ"ש שאר הטומאות. +.

215. כתב עת תורה שבעל פה כא, כא - לא

נושא המאמר: גר תושב

שגר תושב צריך קבלה בפני שלשה לקיים את כל שבע המצות שנצטוו בני נח וכן שיקיימו את שבע המצות מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו ע"י משה רבינו, ולא שיקיימו את שבע המצות מפני הכרע הדעת, שהרי על אופן הקבלה של גר תושב לא השיג הראב"ד על הרמב"ם, וא"כ פשוט הוא שהישמעאלים אין דינם כגרי תושב, אלא דינם ככל עכו"ם שתלוי במחלוקת רש"י והסמ"ג והרמב"ם הנ"ל, אם הלאו "לא ישבו בארצך" נאמר רק בשבעה עממין, או בכל האומות. ואין לומר הלא בקרא כתיב: "לא

216. כתב עת תחומין ד, 135 - 130

נושא המאמר: תקיעה בחצוצרות ובשופרות בעת צרה בימינו

בהל' תענית פ"א ה"ו מבאר שדעת הרמב"ם כדעת הראב"ד, שתוקעים בתענית בחצוצרות וגם בשופרות, וראיתו ממש"כ הרמב"ם בפ"א ה"ו שאין גוזרים תענית צבור בשבת וביו"ט, ואין תוקעים בהם בשופר ובחצוצרות +12. בכך מבואר גם מדוע לא השיג הראב"ד על הרמב"ם בנושא זה בהל' תענית. במקדש תענית ומלחמה בגבולין

217. כתב עת הלכה ורפואה ד, קס - קסז

נושא המאמר: החזרת עצם למקומו בשבת

הן הדברים שכתב לאח"ז שהשבת הוא כחול לגבי החולה, וכאילו אומרים שהוא גם "הותרה"

וגם "דחוויה" לגבי המעלות שיש בכ"א מהן. וביאור הדברים: הנה על מש"כ הרמב"ם בפ"ג מהל' ציצית ה"ט: "ונשים ועבדים שרצו להתעטף בציצית מתעטפים **בלא ברכה**" **השיג הראב"ד** וכתב: דוקא בציצית שאין בה כלאים, עכ"ל, ובשאג"א סי' ל הקשה שלכאורה הוא ההיפך ממה שנחלקו הרמב"ם והראב"ד בסוף הל' כלאים (וכ"ה בפ"ח מהל' כלי המקדש הי"ב וראב"ד שם), שהרמב"ם כתב - "כהנים שלבשו בגדי

218. כתב עת מוריה קפג - קפד, מח - נה

נושא המאמר: ספר תורה תפילין וקריאת שמע בבית הקברות
בית הקברות, אע"פ שהרמב"ם כתב קודם בית הקברות ואח"כ מת, והראב"ד כתב רק על מי שקרא בצד המת, א"כ י"ל שעל קורא בבית הקברות גם הראב"ד מודה לרמב"ם, ואינו חולק עליו אלא על מי שקרא בצד המת. ובזה יתבאר גם, למה **לא השיג הראב"ד** על הרמב"ם במה שפסק שאסור להלך בבית הקברות וספר תורה בזרועו, אם נאמר שהראב"ד חולק בעיקר הדין על הרמב"ם וסובר שבית הקברות אינו נקרא מקום לא טהור. ואיסור הקריאה בו הוא רק משום לועג לרש, א"כ אין זה אלא כשמקיים

219. כתב עת מוריה קפג - קפד, מח - נה

נושא המאמר: ספר תורה תפילין וקריאת שמע בבית הקברות
כלל איסור להכנס לבית הקברות ותפילין בידו, אלא רק על ראשו, גם בהלכות תפילין באו"ח סימן מ"ה סעיף א' וגם ביו"ד סימן שס"ז ס"ב ורק הרמב"ם כתב שגם בתפילין בידו לא יכנס לבית הקברות, וע"כ משום שבית הקברות אינו מקום טהור וכמש"כ, ולמה **לא השיג הראב"ד** ע"ז, - ולפי האמור לעיל מבואר הדבר, שהראב"ד גם כן מודה שבית הקברות הוא מקום לא טהור, והשגתו בהלכות קריאת שמע הוא רק על קורא בצד המת. - אכן מדברי הפוסקים לא משמע כן שהראב"ד מודה לרמב"ם בקרא בבית

220. כתב עת הליכות שדה 48, 19 - 9

נושא המאמר: בית וחממות בשביעית
לן דעת הראב"ד בשמיטה בזמן הזה. הנה בפ"ט ה"ב בהל' שמו"י, כשכתב ברמב"ם דשמיטת כספים בזמן הזה מדרבנן, **לא השיג הראב"ד** כלל. וכן שם בה' ט"ז השיג רק על מה שכתב הרמב"ם דאין דין פרזבול אלא בזמן ששמיטה מדרבנן, וכתב שיש דין פרזבול גם בשמיטה מה"ת, אבל לא השיג על מה שכתב הרמב"ם דשמיטה בזמן הזה מדרבנן (ע' שבת הארץ במבוא פ"ו). ומזה משמע לכאורה, דמודה לרמב"ם דשמיטה בזמן הזה מדרבנן. ואף דשם איירי בשמיטת כספים, לא נראה לחלק בין שמיטת כספים

221. כתב עת תבונות ארי תש"ן, ט - טו

נושא המאמר: אם יכול האב לתבוע להחזיק את בנו גם קודם גיל שש
לה ממתניתין דקתני מוסיפין לה על מזונותיה, ונראה דדעת הראב"ד דמתניתין שפיר יש לפרש כר' ינאי ור"ל ומה דקתני ומוסיפין על מזונותיה אליבייהו י"ל לאולופי דעד בן ארבע או חמש דצריכין לאמם צריך להוסיף לה מזונות עבורם. אלא דאכתי צ"ע אמאי **לא השיג הראב"ד** בהאי דינא דאין אדם מחויב לזון בנו אלא עד ארבע או חמש שנים, ודוחק לומר דסמך הראב"ד אמה שהשיג גבי דינא דצריך להיות אצל אמו, עוד צ"ע דעת הרא"ש דפסק להדיא שם בעירובין כדעת ר' ינאי ור"ל דבן ארבע או חמש אינו יוצא

222. כתב עת תחומין יד, תשנ"ד, 11 - 19

נושא המאמר: עידוד תיירות דתית של מוסלמים בארץ
שלא נכלל בפסוק, וא"כ מנין למדנו על האיסור? ואכן במקדש - מלך כתב הרצ"פ פרנק זצ"ל, שהאיסור בימינו הוא מטעם מורא מקדש. ואכן על אותה הלכה, שהזכרנו לעיל, שבה כתב הרמב"ם שגם בימינו אסור להיכנס להר הבית מדין מורא מקדש, **לא השיג הראב"ד** מאומה.

באור זה יש להבין גם את האיסור לגרום לנכרי להיכנס להר הבית. גם אם נניח שהוא עצמו אינו מצווה על בר, וגם אין בו טומאה, מכל מקום ודאי שמציאותו במקום שנאמר בו "והזר הקרב יומת" פוגעת ביראת המקום. ומדין מורא מצויים אנו

223. כתב עת תורה שבעל פה לה, תשנ"ד, פג - צ

נושא המאמר: שביעית בזמן הזה

בכל זמן, אבל בעיקר הדין מודה הראב"ד דהשמטת כספים בזה"ז מדרבנן. ובנוגע לשמיטת קרקעות בזה"ז כתב ה"בית הלוי" בדעת הראב"ד דהוי דאורייתא. ולכאורה אפשר להוכיח כן מדכתב הרמב"ם בפ"ד הכ"ה דשביעית נוהגת אף שלא בפני הבית ולא השיג הראב"ד כלום משמע שאף הוא מודה דשביעית בזה"ז מן התורה. שהרי הראב"ד הוא זה שדייק כן בפ"א מהל' תרומות מדברי הרמב"ם דתו"מ נוהגים אף שלא בפני הבית, דתו"מ בזה"ז מן התורה. והראב"ד שם השיג ע"ז וחלק על הרמב"ם.

224. כתב עת מוריה רלא - רלב, תשנ"ה, כא - כו; רלג - רלה, כט - לה

נושא המאמר: הגהות על ספר תולדות אדם וחוה לרבינו ירוחם: הלכות פסח

וכו'. כלומר זה שאמרתי שמשירין רק מזון שני סעודות היינו בתרומה, אבל בחולין לא מבערין כלום בע"ש רק הכל בשבת +3. והרמב"ם [הל' חמץ ומצה פ"ג ה"ד] כתב בודק בליל יום ששי ובשבת מבטלו וכופה עליו כלי והראב"ד תפס עליו. צ"ע שע"ז לא השיג הראב"ד כלום, דוודאי מה יעשה בחמץ זה רק לכפות עליו כלי ולבטלו. רק על מה שכתב הרמב"ם דמשיירים בחולין נמי דוקא רק מזון שני סעודות כמו בתרומה, ע"ז השיג הראב"ד, וכתב כי העיקר כפסק הרי"ף דבחולין אין מבערין כלל מלפני השבת. ולכן

225. כתב עת שנה בשנה תשנ"ה, 169 - 163

נושא המאמר: האם ראוי לעודד תיירות איסלאמית לביקורים בהר הבית

וראה גם בספר מעשה רקח (למוהר"י רקח זצ"ל) בהל' בית הבחירה, שם שכתב ג"כ דכוונת הראב"ד בכותבו, אף זה מדבריהם - דר"ל דכיון שהרמב"ם בעצמו כתב להלן לגבי טבוי' בעזרת נשים דהוי מדבריהם, וא"כ הו"ל לפרש גם כאן. ולכן א"ש שלא השיג הראב"ד על הר"מ (בפ"ג דביאת מקדש ה"ה) שגם שם לא הזכיר הר"מ דזה מדבריהם - דשם באמת לא הוצרך הר"מ לפרש דהלא הקדים שם דאפי' מת עצמו מותר מה"ת בכל מחנה לוויה. וביישוב דעת הרמב"ם שלא הזכיר כאן דזה מעלה

226. כתב עת עטרת שלמה א, תשנ"ו, עח - פד

נושא המאמר: מלאכת שבת ביצירת חשמל

ב' בד"ה אחד המכבה וכו' כת' הראב"ד ואם הוא מכבה למה אינו חייב אע"פ שאין מתכוין ופ"ר ולא ימות הוא. ואפי' לא יהא צריך לצרפו והא איהו כר"י ס"ל עכ"ל הנצר"ל. וצ"ע דלמה לא הקשה כן בהלכה א' גבי "מחמם את הברזל" דאין מתכוין וע"כ מדלא השיג הראב"ד גבי מבעיר ע"כ דאפי' כשכיון לבשל ולהאיר חייב וכן הלש' "כדי לצרפו" ששונה מהלש' גבי מכבה "אם מתכוין לצרף" מוכח כן וזהו ראיה נכונה ולפלא שלא זכר זאת הגרשז"א ז"ל. יסוד נפלא בדברי הרמב"ם ה. ובגוף הראיה הב' שהביא

227. כתב עת פעמי יעקב מא, תשנ"ט, קג - קו

נושא המאמר: איך נכתב בציץ קודש לה'

דגמרא (דיהא מובן פירוש זה דפשוטו דגמרא ודו"ק) ולפי תירוץ הנ"ל יש לישב נמי מה שהקשה כנה"ג יו"ד ה"ד לשונות הרמב"ם ד"ה שיטה (קכ"ח - ד') וד"ה לענין (קב"ט - א) ועיין עוד מעשי למלך אות א'. ועיין יריעות שלמה על הרמב"ם שם שהקשה למה לא השיג הראב"ד בהלכות כלי המקדש (פ"ט ה"א) דפירוש הרמב"ם דהיה כתוב קודש מלמטה כו' (הובא לעיל אות ב') הוה ליה להראב"ד להשיב שהיה כתוב קודש למ"ד בסוף שיטה עליונה (ולכך קוראו למטה לעי"ש שהוא

בסוף) כו' וכו"ל (אות ג') דהבאתי

228. כתב עת בית אהרן וישראל פה, תש"ס, עד - פט

נושא המאמר: בגדרי מצות תקיעת שופר

הראב"ד דאנן לא פסקינן כמ"ד דנקט הטעם דאין גזל בקול. אלא כהמ"ד השני דיליף לה מיום תרועה, ומשמע דס"ל דאין המצוה בקול בעלמא. אלא גם מעשה תקיעה, שנעשה ע"י שופר. ולכן דמי ללולב. ולא אמרינן דאין גזל בקול. וא"כ תמוה לכאורה, למה **לא השיג הראב"ד** על דעת הרמב"ם דס"ל דמברך לשמוע קול שופר. דלכאורה לדעת הראב"ד דלא ס"ל דהמצוה היא השמיעת קול בעלמא. הו"ל להשיג דאין לברך על השמיעה, ולמה הסכים עם הרמב"ם דמברך על השמיעה, אלא מוכח דדעתו

229. כתב עת בית הלל יא, תשס"ב, יט - כא

נושא המאמר: הנותן צדקה בשביל שיחיה בנו; קבלת פני רבו רגל

בשמחה, ולכך פסק כר"ז. והראב"ד למד כהרמב"ן דדרשת הספרי שייך גם למ"ד דאינה בשמחה ומ"מ עוברת בב"ת מהיקישא לאיש, וכיון שכן אין לנו מקור לכאן כר"ז, ולכך השיג על הרמב"ם ז"ל בהל" חגיגה, ולפי"ז מיושב גם מה שהערנו למעלה למה **לא השיג הראב"ד** בהל" מעשה"ק עמש"כ הרמב"ם דאשה ישנה בב"ת, די"ל דעל דין זה מודה הראב"ד לרמב"ם ומצד דרשת הספרי. בדיון קבלת פני רבו ברגל גמ' ראש השנה. וארי"צ חייב אדם להקביל פני רבו ברגל וכו'. הרמב"ם מביא דין זה, ואילו בטור ושו"ע

230. כתב עת צהר יב, עג - פו

נושא המאמר: מילת הנולד בשבת אחר מיתת האם

אי מחללין את השבת. ולולי דברינו דעתם אינה מובנת דהא ת"ק לית ליה כלל למידרש מפרשה דטומאה למילה. ולמה שנתבאר ניחא דת"ק פליג רק דלא קאי על דין שמונה שבפסוק, אבל לענין שבת שזהו עיקר כוונת הפסוק גם ת"ק מודה והשתא אתי שפיר **דלא השיג הראב"ד** על דין דיוצא דופן א"כ נימא דגם מקנת כסף כן. משום דיותר טוב לו להקשות מיליד בית דנתמעט מוטמאה כל שאין אמו טמאה לידה. אבל יוצא דופן יליף לה מהפסוק המוקדם יותר מקרא דאשה כי תזריע אף דכי היכא דמסתפקין במיעוטו

** נא לשמור על קדושת הגליון / מתוך מאגר פרוייקט השו"ת - אונ' בר-אילן**